

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2564

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

BURI RAM

จังหวัดบุรีรัมย์

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมทั้งสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้านที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรฯ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th/> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดบุรีรัมย์
<http://www.ddd.go.th/Agri-Map/Data/NE/brm.pdf>

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “บุรีรัมย์”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	4
2.1 ข้าว	5
2.2 อ้อยโรงงาน	13
2.3 มันสำปะหลัง	21
2.4 ยางพารา	29
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	37
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	39
เอกสารอ้างอิง	43
ภาคผนวก	45

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดบุรีรัมย์	3
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดบุรีรัมย์	5
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์	7
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	12
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงาน รายอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์	15
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน	20
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลัง รายอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์	23
ตารางที่ 8	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง	28
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารารายอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์	31
ตารางที่ 10	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา	36
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์	47
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดบุรีรัมย์จำแนกรายอำเภอ ตำบล	59
ตารางผนวกที่ 3	ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดบุรีรัมย์	61
ตารางผนวกที่ 4	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล	62
ตารางผนวกที่ 5	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดบุรีรัมย์	65
ตารางผนวกที่ 6	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดบุรีรัมย์	65
ตารางผนวกที่ 7	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์	66

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินชุมพลบุรี	54
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบุรีรัมย์	55
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินร้อยเอ็ด	56
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินปักธงชัย	57
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินศรีสะเกษ	58
ภาพที่ 6	พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดบุรีรัมย์	67
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดบุรีรัมย์	68
ภาพที่ 8	พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดบุรีรัมย์	69
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดบุรีรัมย์	70
ภาพที่ 10	พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลังจังหวัดบุรีรัมย์	71
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดบุรีรัมย์	72
ภาพที่ 12	พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพาราจังหวัดบุรีรัมย์	73
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดบุรีรัมย์	74

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดบุรีรัมย์พื้นที่ 10,321.885 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,451,178 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 23 อำเภอ 189 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) มีประชากร 1,581,184 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ	จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคาม
ทิศใต้	ติดต่อ	จังหวัดสระแก้วและประเทศกัมพูชา
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	จังหวัดสุรินทร์
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	จังหวัดนครราชสีมา

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดบุรีรัมย์โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบสูง อยู่สูงกว่าระดับทะเลปานกลางเฉลี่ย 179 เมตร มีลักษณะเป็นพื้นที่ลาดจากทิศใต้ลงไปทางทิศเหนือ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นลูกคลื่นและที่ราบขั้นบันได ประกอบด้วยลักษณะภูมิประเทศดังนี้

- 1) พื้นที่สูงและภูเขาทางตอนใต้ ภูเขาและช่องเขาบริเวณเทือกเขาพนมดงรัก ครอบคลุมพื้นที่อำเภอหนองหงส์ หนองกี่ ตอนใต้ของอำเภอนางรอง ปะคำ ละหานทราย และบ้านกรวด
- 2) พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นตอนกลางของจังหวัด พื้นที่ทอดขนานเป็นแนวยาวทางทิศตะวันออกและตะวันตก
- 3) พื้นที่ราบลุ่มฝั่งแม่น้ำมูล ได้แก่ พื้นที่ตอนบนของอำเภอพุทไธสง คูเมือง สตึก และนาโพธิ์

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยทั่วไปได้รับอิทธิพลของมรสุม 2 ชนิดที่พัดประจำฤดูกาล คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป เดือนเมษายนมีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มีมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย และฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้อากาศโดยทั่วไปบริเวณหนาวเย็นและแห้ง เดือนธันวาคมและมกราคมจะเป็นช่วงที่มีอากาศหนาวมากที่สุดในรอบปี อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.0 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.22 องศาเซลเซียส

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุต้นกำเนิดดินได้ดังนี้

- 1). **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain)** ที่ราบริมแม่น้ำหรือลำธาร หน้าฝนหรือหน้าน้ำ มักมีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว เป็นสภาพพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพา และมีตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม แบ่งเป็น

(1) สันดินริมน้ำ (Levee) เป็นที่ดอน เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ เป็นสันนูนขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำ การระบายน้ำค่อนข้างดีถึงดี เนื้อดินค่อนข้างหยาบ อาทิ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp)

(2) ส่วนต่ำของสันดินริมน้ำ (Lower part of levee) เป็นดินลุ่ม มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ดินลึ้มมาก เนื้อดินร่วนหยาบถึงดินทรายแป้งละเอียด มีสีเทาและน้ำตาลปนเทา การระบายน้ำค่อนข้างเลว อาทิ ชุดดินกันทรวิชัย (Ka)

2) ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain) เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) ตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace) เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึ้มมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีเทา น้ำตาลปนเทา และน้ำตาล มีจุดประสีต่าง ๆ การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว เช่น ชุดดินธวัชบุรี (Th) และชุคตินบุรีรัมย์ (Br)

(2) ตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and high terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินต้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลึ้มมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล เหลือง น้ำตาลปนแดง ไปจนถึงแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินชุมพวง (Cpg) ชุดดินสตึก (Suk) เป็นต้น

3) พื้นเกือบราบ (Peneplain) เป็นภูมิลักษณะของพื้นผิวดินภายหลังการกร่อน เกิดจากการผุพังด้วยกระบวนการกร่อนทำลายโดยน้ำ ทำให้พื้นที่สูงเดิมซึ่งขรุขระและสูงต่ำแตกต่างกันมาก มีระดับต่ำลงจนมีลักษณะคล้ายลูกคลื่นลอนลาดหรือพื้นที่เกือบราบ วัตถุต้นกำเนิดดินเกิดจากการผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกล ดินจึงมีลักษณะเด่นตามวัตถุต้นกำเนิดหรือหินที่รองรับอยู่ด้านล่างและระดับการพัฒนาตัวของดิน แบ่งเป็น

(1) พื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินลึ้ม เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียว และดินร่วนเหนียวปนทราย มีสีเทาหรือน้ำตาลปนเทา ตอนบนพบจุดประสีน้ำตาลหรือแดง ตอนล่างพบจุดประสีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง และเหลือง และอาจพบศิลาแลงอ่อน ในตอนล่างของหน้าตัดดิน ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงดีปานกลาง เช่น ชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ชุดดินโนนแดง (Ndg) เป็นต้น

(2) พื้นทีลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน และเนินเขา ดินลึ้มและลึ้มปานกลาง เนื้อดินมีทรายปน ได้แก่ ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนปนทราย ดินทรายปนดินร่วน สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง อาจพบจุดประสีต่าง ๆ ลูกรัง และเศษหินปะปนในตอนล่างของหน้าตัดดิน ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างดีถึงดี อาทิ ชุดดินคง (Kng)

4) ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain) มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกในระยะทางใกล้ ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหินดังนี้

(1) พัฒนาจากหินทราย ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นทราย ปนดินร่วนถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีแดง น้ำตาล และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีถึงมาก เกินไป พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินภูพาน (Pu) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) เป็นต้น

(2) พัฒนาจากหินบะซอลต์/แอนดไรต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดี เช่น ชุดดินศรีสะเกษ (Ssk) ชุดดินโชคชัย (Ci) เป็นต้น

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากในจังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพที่ 1 - 5

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดบุรีรัมย์ จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดบุรีรัมย์

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	476,892	7.40
พื้นที่เกษตรกรรม	4,983,271	77.25
พื้นที่นา	3,208,085	49.73
พืชไร่	1,173,147	18.18
ไม้ยืนต้น	564,614	8.75
ไม้ผล	16,807	0.26
พืชสวน	2,938	0.05
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	12,052	0.19
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	5,328	0.08
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	300	0.01
พื้นที่ป่าไม้	619,364	9.59
พื้นที่น้ำ	269,471	4.18
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	102,180	1.58
รวม	6,451,178	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (2562)

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดบุรีรัมย์มีเนื้อที่ชลประทาน 297,989 ไร่ (ร้อยละ 4.75 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 16 อำเภอมีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ 16 อ่าง มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้รวม 387.598 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทานมีความสำคัญในการพิจารณาเพิ่มศักยภาพการผลิตที่เหมาะสม (ตารางผนวกที่ 2 และตารางผนวกที่ 3)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ มีเนื้อที่ 1,776,498 ไร่ (ร้อยละ 28.32 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินมากที่สุด ได้แก่ อำเภอละหานทราย อำเภอนางรอง และอำเภอประโคนชัย ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดบุรีรัมย์ มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดในปี 2563 จำนวน 278,158 ราย รวมพื้นที่ 3,690,483 ไร่ สำหรับพื้นที่ดำเนินการแต่ละกิจกรรมรวมกันมากกว่า 500 ไร่ มีจำนวน 17 กิจกรรม และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ ข้าวนาปี มันสำปะหลังโรงงาน ยางพารา เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 5)

ทะเบียนเกษตรกรพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดบุรีรัมย์ พื้นที่ 48 ไร่ เกษตรกร 12 ราย มีพืชสมุนไพรหลัก ๆ 6 ชนิด สมุนไพรที่มีการปลูกมากที่สุด ได้แก่ ว่านหางจระเข้ กระจ่างดำ พลู ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 6)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดบุรีรัมย์มีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญ จำนวน 110 แห่ง และที่ตั้งโรงงานทางการเกษตร 102 แห่ง โดยมีที่ตั้งสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด 88 แห่ง (ตารางผนวกที่ 7)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูปโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสม เป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดการบางประการของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง และยางพารา ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดบุรีรัมย์

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ข้าว	3,107,231	64.10
2. อ้อยโรงงาน	561,206	11.58
3. มันสำปะหลัง	449,264	9.27
4. ยางพารา	344,347	7.10

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ข้าว

ข้าวพืชเศรษฐกิจหลักของบุรีรัมย์ ในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้มีการปลูกพันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 และพันธุ์ข15 เนื่องจากมีตลาดขนาดใหญ่รองรับ และเป็นที่ยอมรับ ประกอบกับเกษตรกรมีความถนัดในการผลิตมาตั้งแต่อดีต จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 242,977 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.23 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 5,742,267 ไร่ พบมากอยู่ในอำเภอละหานทราย 30,939 ไร่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ 27,741 ไร่ และอำเภอกระสัง 24,052 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 2,250,027 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 39.18 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 5,742,267 ไร่ พบมากอยู่ในอำเภอลำปลายมาศ 335,872 ไร่ อำเภอประโคนชัย 312,646 ไร่ และอำเภอเมืองบุรีรัมย์ 303,579 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 1,618,546 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.19 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 5,742,267 ไร่ พบมากอยู่ในอำเภอกระสัง 181,674 ไร่ อำเภอนางรอง 175,224 ไร่ และอำเภอประโคนชัย 133,546 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,630,717 ไร่

2) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าวที่ปลูกจริงในปัจจุบัน

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) ในการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 135,216 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.65 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบมากอยู่ในอำเภอละหานทราย 25,796 ไร่ อำเภอกระสัง 20,567 ไร่ และอำเภอเมืองบุรีรัมย์ 16,721 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) ในการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 1,707,493 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 75.89 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากอยู่ในอำเภอประโคนชัย 266,673 ไร่ อำเภอลำปลายมาศ 259,871 ไร่ และอำเภอเมืองบุรีรัมย์ 231,598 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) ในการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 1,137,855 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 70.30 ของพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย พบมากอยู่ในอำเภอกระสัง 143,710 ไร่ อำเภอนางรอง 135,106 ไร่ อำเภอประโคนชัย 92,736 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกข้าว ในเนื้อที่ 126,195 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกข้าว และพื้นที่เพาะปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดบุรีรัมย์มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 650,295 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ 83,001 ไร่ รongลงมาได้แก่ อำเภอสตึก 82,572 ไร่ และอำเภอลำปลายมาศ 80,403 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 107,761 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.35 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบมากในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ 11,020 ไร่ อำเภอแคนดง 10,428 ไร่ อำเภอสตึก 10,174 ไร่ และอำเภอนางรอง 9,134 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) คงเหลือมีเนื้อที่ 542,534 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.11 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากในอำเภอลำปลายมาศ 76,012 ไร่ อำเภอสตึก 72,397 ไร่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ 71,980 ไร่ และอำเภอหนองกี่ 52,138 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กระสัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	24,052 (100.00%)	155,726 (100.00%)	181,674 (100.00%)	26,358 (100.00%)	387,810 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	20,567 (85.51%)	126,679 (81.35%)	143,710 (79.10%)	-	290,956 (75.03%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,485 (14.49%)	29,047 (18.65%)	-	-	32,532 (8.39%)
คูเมือง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	16,768 (100.00%)	75,897 (100.00%)	63,043 (100.00%)	117,333 (100.00%)	273,041 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12,377 (73.81%)	55,723 (73.42%)	32,725 (51.91%)	30 (0.03%)	100,855 (36.94%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,391 (26.19%)	20,174 (26.58%)	-	-	24,565 (9.00%)
แคนดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	20,250 (100.00%)	38,755 (100.00%)	9,575 (100.00%)	91,586 (100.00%)	160,166 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	9,822 (48.50%)	26,144 (67.46%)	5,791 (60.48%)	125 (0.14%)	41,882 (26.15%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,428 (51.50%)	12,611 (32.54%)	-	-	23,039 (14.38%)
เฉลิมพระเกียรติ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,769 (100.00%)	40,491 (100.00%)	72,502 (100.00%)	12,667 (100.00%)	128,429 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	672 (24.27%)	32,035 (79.12%)	54,332 (74.94%)	2,602 (20.54%)	89,641 (69.80%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,097 (75.73%)	8,456 (20.88%)	-	-	10,553 (8.22%)
ขำนิ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,321 (100.00%)	75,936 (100.00%)	32,109 (100.00%)	37,524 (100.00%)	148,890 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	66,457 (87.52%)	25,259 (78.67%)	491 (1.31%)	92,207 (61.93%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,321 (100.00%)	9,479 (12.48%)	-	-	12,800 (8.60%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
นางรอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	19,442 (100.00%)	135,652 (100.00%)	175,224 (100.00%)	135,043 (100.00%)	465,361 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	10,308 (53.02%)	119,743 (88.27%)	135,106 (77.10%)	4,105 (3.04%)	269,262 (57.86%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	9,134 (46.98%)	15,909 (11.73%)	-	-	25,043 (5.38%)
นาโพธิ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	12,058 (100.00%)	25,251 (100.00%)	77,130 (100.00%)	16,854 (100.00%)	131,293 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	8,435 (69.95%)	23,686 (93.8%)	61,851 (80.19%)	7,956 (47.21%)	101,928 (77.63%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,623 (30.05%)	1,565 (6.20%)	-	-	5,188 (3.95%)
โนนดินแดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,782 (100.00%)	8,927 (100.00%)	20,829 (100.00%)	66,959 (100.00%)	101,497 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,198 (87.79%)	1,645 (18.43%)	9,670 (46.43%)	3,120 (4.66%)	18,633 (18.36%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	584 (12.21%)	7,282 (81.57%)	-	-	7,866 (7.75%)
โนนสุวรรณ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	762 (100.00%)	6,495 (100.00%)	9,572 (100.00%)	103,038 (100.00%)	119,867 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	6,124 (94.29%)	5,437 (56.80%)	14,232 (13.81%)	25,793 (21.52%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	762 (100.00%)	371 (5.71%)	-	-	1,133 (0.95%)
บ้านกรวด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,934 (100.00%)	22,013 (100.00%)	84,205 (100.00%)	169,423 (100.00%)	278,575 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,136 (38.72%)	12,071 (54.84%)	42,634 (50.63%)	17,309 (10.22%)	73,150 (26.26%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,798 (61.28%)	9,942 (45.16%)	-	-	11,740 (4.21%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บ้านด่าน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,764 (100.00%)	57,992 (100.00%)	25,384 (100.00%)	15,971 (100.00%)	106,111 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	28,821 (49.70%)	12,931 (50.94%)	-	41,752 (39.35%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,764 (100.00%)	29,171 (50.30%)	-	-	35,935 (33.87%)
บ้านใหม่ไชยพจน์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,069 (100.00%)	36,938 (100.00%)	49,038 (100.00%)	21,361 (100.00%)	108,406 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	8 (0.75%)	33,346 (90.28%)	39,576 (80.70%)	6,037 (28.26%)	78,967 (72.84%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,061 (99.25%)	3,592 (9.72%)	-	-	4,653 (4.29%)
ประโคนชัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	8,743 (100.00%)	312,646 (100.00%)	133,546 (100.00%)	60,660 (100.00%)	515,595 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	33 (0.38%)	266,673 (85.30%)	92,736 (69.44%)	9,798 (16.15%)	369,240 (71.61%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,710 (99.62%)	45,973 (14.70%)	-	-	54,683 (10.61%)
ปะคำ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	15,428 (100.00%)	6,564 (100.00%)	54,060 (100.00%)	102,384 (100.00%)	178,436 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12,375 (80.21%)	4,914 (74.86%)	27,859 (51.53%)	7,760 (7.58%)	52,908 (29.65%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,053 (19.79%)	1,650 (25.14%)	-	-	4,703 (2.64%)
พลับพลชัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,850 (100.00%)	120,584 (100.00%)	22,743 (100.00%)	15,710 (100.00%)	163,887 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	486 (10.02%)	106,714 (88.50%)	17,474 (76.83%)	853 (5.43%)	125,527 (76.59%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,364 (89.98%)	13,870 (11.50%)	-	-	18,234 (11.13%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
พุทธไธสง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,081 (100.00%)	68,650 (100.00%)	74,745 (100.00%)	48,735 (100.00%)	195,211 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	65,492 (95.40%)	63,176 (84.52%)	11,244 (23.07%)	139,912 (71.67%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,081 (100.00%)	3,158 (4.60%)	-	-	6,239 (3.20%)
เมืองบุรีรัมย์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	27,741 (100.00%)	303,579 (100.00%)	93,668 (100.00%)	84,082 (100.00%)	509,070 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	16,721 (60.28%)	231,598 (76.29%)	69,697 (74.41%)	20,576 (24.47%)	338,592 (66.51%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	11,020 (39.72%)	71,981 (23.71%)	-	-	83,001 (16.30%)
ละหานทราย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	30,939 (100.00%)	17,232 (100.00%)	83,570 (100.00%)	164,568 (100.00%)	296,309 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	25,796 (83.38%)	9,984 (57.94%)	47,617 (56.98%)	7,786 (4.73%)	91,183 (30.77%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,143 (16.62%)	7,248 (42.06%)	-	-	12,391 (4.18%)
ลำปลายมาศ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,285 (100.00%)	335,872 (100.00%)	84,126 (100.00%)	84,095 (100.00%)	510,378 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,883 (29.96%)	259,871 (77.37%)	62,996 (74.88%)	-	324,750 (63.63%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,402 (70.04%)	76,001 (22.63%)	-	-	80,403 (15.75%)
สตึก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	16,210 (100.00%)	159,674 (100.00%)	102,947 (100.00%)	104,203 (100.00%)	383,034 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	6,036 (37.24%)	87,276 (54.66%)	44,821 (43.54%)	-	138,133 (36.06%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,174 (62.76%)	72,398 (45.34%)	-	-	82,572 (21.56%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
หนองกี่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,643 (100.00%)	88,281 (100.00%)	94,086 (100.00%)	87,710 (100.00%)	276,720 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	36,143 (40.94%)	85,069 (90.42%)	5,372 (6.12%)	126,584 (45.74%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,643 (100.00%)	52,138 (59.06%)	-	-	58,781 (21.24%)
หนองหงส์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,486 (100.00%)	125,248 (100.00%)	12,959 (100.00%)	54,796 (100.00%)	195,489 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	79,770 (63.69%)	11,081 (85.51%)	-	90,851 (46.47%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,486 (100.00%)	45,478 (36.31%)	-	-	47,964 (24.54%)
ห้วยราช	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	5,600 (100.00%)	31,624 (100.00%)	61,811 (100.00%)	9,657 (100.00%)	108,692 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,363 (77.91%)	26,584 (84.06%)	46,307 (74.92%)	6,799 (70.40%)	84,053 (77.33%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,237 (22.09%)	5,040 (15.94%)	-	-	6,277 (5.78%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	242,977 (100.00%)	2,250,027 (100.00%)	1,618,546 (100.00%)	1,630,717 (100.00%)	5,742,267 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	135,216 (55.65%)	1,707,493 (75.89%)	1,137,855 (70.30%)	126,195 (7.74%)	3,106,759 (54.10%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	107,761 (44.35%)	542,534 (24.11%)	-	-	650,295 (11.32%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าว คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (S3) 30,175 ไร่ และพื้นที่ปลูกยางพารา (S3) 12,067 ไร่ แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาคุณภาพผลผลิตข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	มันสำปะหลัง (ไร่)	ยางพารา (ไร่)
	S3	S3
กระสัง	1,342	303
คูเมือง	256	421
แคนดง	540	911
เฉลิมพระเกียรติ	152	1
ชำนิ	2,736	11
นางรอง	2,153	42
นาโพธิ์	100	20
โนนดินแดง	740	1
โนนสุวรรณ	138	28
บ้านกรวด	496	56
บ้านด่าน	1,195	502
บ้านใหม่ไชยพจน์	66	20
ประโคนชัย	2,657	2,054
ปะคำ	879	-
พลับพลาชัย	743	134
พุทไธสง	100	25
เมืองบุรีรัมย์	1,024	1,111
ละหานทราย	1,499	53
ลำปลายมาศ	6,039	1,350
สตึก	1,575	3,483
หนองกี่	3,688	1,082
หนองหงส์	2,029	419
ห้วยราช	28	40
รวม	30,175	12,067

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอเมืองระหานทราย อำเภอเมืองบุรีรัมย์ และอำเภอกระสัง เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอลำปลายมาศ อำเภอประโคนชัย และอำเภอเมืองบุรีรัมย์ เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.2 อ้อยโรงงาน

อ้อยโรงงานพืชเศรษฐกิจหลักของบุรีรัมย์ในลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 - 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 14,394 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.25 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 5,741,185 ไร่ พบมากอยู่ในอำเภอกระสัง 8,899 ไร่ อำเภอสตึก 2,427 ไร่ และอำเภอนาโพธิ์ 693 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,645,729 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.67 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 5,741,185 ไร่ พบมากอยู่ในอำเภอระหานทราย 167,679 ไร่ อำเภอสตึก 147,458 ไร่ และอำเภอบ้านกรวด 145,724 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 145,332 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.53 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 5,741,185 ไร่ พบมากอยู่ในอำเภอโนนสุวรรณ 41,612 ไร่ อำเภอปะคำ 29,071 ไร่ และอำเภอหนองกี่ 21,156 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 3,935,730 ไร่

2) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่ปลูกจริงในปัจจุบัน

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) ในการปลูกอ้อยโรงงาน มีเนื้อที่ 1,361 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.46 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบมากอยู่ในอำเภอกระสัง 737 ไร่ อำเภอแคนดง 445 ไร่ และอำเภอนางรอง 45 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) ในการปลูกอ้อยโรงงาน มีเนื้อที่ 521,285 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.68 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากอยู่ในอำเภอสตึก 82,632 ไร่ อำเภอหนองกี่ 62,784 ไร่ และอำเภอหนองหงส์ 60,625 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) ในการปลูกอ้อยโรงงาน มีเนื้อที่ 38,330 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 26.37 ของพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย พบมากอยู่ในอำเภอหนองกี่ 6,910 ไร่ อำเภอขำนิ 6,291 ไร่ และอำเภอปะคำ 5,568 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกอ้อยโรงงาน มีเนื้อที่ 20 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกอ้อยโรงงาน แต่ยังไม่มีการปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน และพื้นที่เพาะปลูกอ้อยโรงงาน ในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดบุรีรัมย์มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับเหมาะสมสูง (S1) และพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 1,137,477 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอละหานทราย 131,779 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอบ้านกรวด 119,248 ไร่ และอำเภอนางรอง 114,801 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 13,033 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 90.54 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบมากในอำเภอกระสัง 8,162 ไร่ อำเภอสตึก 2,411 ไร่ และอำเภอนาโพธิ์ 690 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 1,124,444 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 68.32 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากในอำเภอละหานทราย 131,765 ไร่ อำเภอบ้านกรวด 119,248 ไร่ และอำเภอนางรอง 114,324 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงานรายอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กระสัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	8,899 (100.00%)	29,900 (100.00%)	47 (100.00%)	349,045 (100.00%)	387,891 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	737 (8.28%)	7,466 (24.97%)	47 (100.00%)	20 n.s.	8,270 (2.13%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,162 (91.72%)	22,434 (75.03%)	-	-	30,596 (7.89%)
คูเมือง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	562 (100.00%)	144,163 (100.00%)	359 (100.00%)	127,813 (100.00%)	272,897 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	38 (6.76%)	46,153 (32.01%)	359 (100.00%)	-	46,550 (17.06%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	524 (93.24%)	98,010 (67.99%)	-	-	98,534 (36.11%)
แคนดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	453 (100.00%)	86,472 (100.00%)	4,821 (100.00%)	68,384 (100.00%)	160,130 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	445 (98.23%)	19,498 (22.55%)	4,524 (93.84%)	-	24,467 (15.28%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8 (1.77%)	66,974 (77.45%)	-	-	66,982 (41.83%)
เฉลิมพระเกียรติ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	7,475 (100.00%)	2,352 (100.00%)	118,592 (100.00%)	128,419 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	2,924 (39.12%)	788 (33.50%)	-	3,712 (2.89%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	4,551 (60.88%)	-	-	4,551 (3.54%)
ชำนิ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	43,553 (100.00%)	6,291 (100.00%)	99,019 (100.00%)	148,863 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	6,316 (14.50%)	6,291 (100.00%)	-	12,607 (8.47%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	37,237 (85.50%)	-	-	37,237 (25.01%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
นางรอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	522 (100.00%)	137,260 (100.00%)	10,173 (100.00%)	317,370 (100.00%)	465,325 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	45 (8.62%)	22,936 (16.71%)	816 (8.02%)	-	23,797 (5.11%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	477 (91.38%)	114,324 (83.29%)	-	-	114,801 (24.67%)
นาโพธิ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	693 (100.00%)	7,950 (100.00%)	4,005 (100.00%)	118,654 (100.00%)	131,302 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	3 (0.43%)	1,194 (15.02%)	171 (4.27%)	-	1,368 (1.04%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	690 (99.57%)	6,756 (84.98%)	-	-	7,446 (5.67%)
โนนดินแดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	55 (100.00%)	47,259 (100.00%)	2,955 (100.00%)	51,228 (100.00%)	101,497 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	43 (78.18%)	1,131 (2.39%)	51 (1.73%)	-	1,225 (1.21%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	12 (21.82%)	46,128 (97.61%)	-	-	46,140 (45.46%)
โนนสุวรรณ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	45,031 (100.00%)	41,612 (100.00%)	33,225 (100.00%)	119,868 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	1,281 (2.84%)	1,795 (4.31%)	-	3,076 (2.57%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	43,750 (97.16%)	-	-	43,750 (36.50%)
บ้านกรวด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	145,724 (100.00%)	3,124 (100.00%)	129,577 (100.00%)	278,425 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	26,476 (18.17%)	1,498 (47.95%)	-	27,974 (10.05%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	119,248 (81.83%)	-	-	119,248 (42.83%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บ้านด่าน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	47,660 (100.00%)	-	58,315 (100.00%)	105,975 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	35,672 (74.85%)	-	-	35,672 (33.66%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	11,988 (25.15%)	-	-	11,988 (11.31%)
บ้านใหม่ไชยพจน์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9 (100.00%)	15,274 (100.00%)	2,774 (100.00%)	90,349 (100.00%)	108,406 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	99 (0.65%)	-	-	99 (0.09%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	9 (100.00%)	15,175 (99.35%)	-	-	15,184 (14.01%)
ประโคนชัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	69 (100.00%)	62,936 (100.00%)	3,779 (100.00%)	448,825 (100.00%)	515,609 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2 (2.90%)	19,669 (31.25%)	1,412 (37.36%)	-	21,083 (4.09%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	67 (97.10%)	43,267 (68.75%)	-	-	43,334 (8.40%)
ปะคำ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	70,138 (100.00%)	29,071 (100.00%)	79,241 (100.00%)	178,450 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	7,320 (10.44%)	5,568 (19.15%)	-	12,888 (7.22%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	62,818 (89.56%)	-	-	62,818 (35.20%)
พลับพลชัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	661 (100.00%)	21,117 (100.00%)	2,491 (100.00%)	139,623 (100.00%)	163,892 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	3 (0.45%)	5,880 (27.84%)	1,558 (62.55%)	-	7,441 (4.54%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	658 (99.55%)	15,237 (72.16%)	-	-	15,895 (9.70%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
พุกเตาะ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	30,355	2,321	162,546	195,222
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	740	82	-	822
			(2.44%)	(3.53%)		(0.42%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	29,615	-	-	29,615
			(97.56%)			(15.17%)
เมืองบุรีรัมย์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	55,063	2,988	450,988	509,039
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	25,098	1,938	-	27,036
			(45.58%)	(64.86%)		(5.31%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	29,965	-	-	29,965
			(54.42%)			(5.89%)
ละหานทราย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	14	167,679	862	127,413	295,968
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	35,914	371	-	36,285
			(21.42%)	(43.04%)		(12.26%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	14	131,765	-	-	131,779
		(100.00%)	(78.58%)			(44.52%)
ลำปลายมาศ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	30	124,908	2,811	382,341	510,090
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	29	42,658	2,811	-	45,498
		(96.67%)	(34.15%)	(100.00%)		(8.92%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1	82,250	-	-	82,251
		(3.33%)	(65.85%)			(16.12%)
สตึก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,427	147,458	533	232,418	382,836
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	16	82,632	533	-	83,181
		(0.66%)	(56.04%)	(100.00%)		(21.73%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,411	64,826	-	-	67,237
		(99.34%)	(43.96%)			(17.56%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
		S1	S2	S3	N	
หนองกี่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	109,249 (100.00%)	21,156 (100.00%)	146,477 (100.00%)	276,882 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	62,784 (57.47%)	6,910 (32.66%)	-	69,694 (25.17%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	46,465 (42.53%)	-	-	46,465 (16.78%)
หนองหงส์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	92,142 (100.00%)	-	103,364 (100.00%)	195,506 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	60,625 (65.80%)	-	-	60,625 (31.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	31,517 (34.20%)	-	-	31,517 (16.12%)
ห้วยราช	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	6,963 (100.00%)	807 (100.00%)	100,923 (100.00%)	108,693 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	6,819 (97.93%)	807 (100.00%)	-	7,626 (7.02%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	144 (2.07%)	-	-	144 (0.13%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	14,394 (100.00%)	1,645,729 (100.00%)	145,332 (100.00%)	3,935,730 (100.00%)	5,741,185 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,361 (9.46%)	521,285 (31.68%)	38,330 (26.37%)	20 (n.s.)	560,996 (9.77%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	13,033 (90.54%)	1,124,444 (68.32%)	-	-	1,137,477 (19.81%)

หมายเหตุ: n.s. คือ มีจำนวนน้อยมากไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้นเนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกอ้อยโรงงาน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 131,980 ไร่ และบริเวณที่ปลูกยางพารา (S3) 37,823 ไร่ โดยอำเภอที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ยางพารา (ไร่)
	S3	N	รวม	S3
กระสัง	3,502	-	3,502	-
คูเมือง	13,963	30	13,993	-
แคนดง	2,738	-	2,738	-
เฉลิมพระเกียรติ	615	11	626	-
ชำนิ	5,061	334	5,395	396
นางรอง	17,644	-	17,644	1,811
นาโพธิ์	1,978	2	1,980	-
โนนดินแดง	1,262	264	1,526	4,420
โนนสุวรรณ	1,002	-	1,002	19,698
บ้านกรวด	2,609	814	3,423	-
บ้านด่าน	2,350	-	2,350	-
บ้านใหม่ไชยพจน์	1,777	2,323	4,100	-
ประโคนชัย	9,265	1,212	10,477	-
ปะคำ	2,174	233	2,407	6,203
พลับพลาชัย	5,721	2	5,723	-
พุทไธสง	5,114	3,204	8,318	-
เมืองบุรีรัมย์	6,463	8	6,471	-
ละหานทราย	5,836	780	6,616	-
ลำปลายมาศ	13,825	-	13,825	1,350
สตึก	6,393	-	6,393	-
หนองกี่	8,398	-	8,398	2,850
หนองหงส์	4,720	-	4,720	1,095
ห้วยราช	353	-	353	-
รวม	122,763	9,217	131,980	37,823

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกอ้อยโรงงานต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกอ้อยโรงงานซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกอ้อยโรงงานที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่อำเภอกระสัง 8,899 ไร่ อำเภอสตึก 2,427 ไร่ และอำเภอนาโพธิ์ 693 ไร่ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกอ้อยโรงงานเช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอละหานทราย 167,679 ไร่ อำเภอสตึก 147,458 ไร่ และอำเภอบ้านกรวด 145,724 ไร่ เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกอ้อยโรงงานมีต้นทุนที่ต่ำและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อพร้อมด้วย

2.3 มั่นสำปะหลัง

บุรีรัมย์ เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญ จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 10 - 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 155,670 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.71 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 5,742,910 ไร่ พบมากอยู่ในอำเภอลำปลายมาศ 31,201 ไร่ อำเภอคูเมือง 25,319 ไร่ และอำเภอกระสัง 19,028 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,223,241 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.30 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 5,742,910 ไร่ พบมากอยู่ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ 467,611 ไร่ อำเภอประโคนชัย 454,208 ไร่ และอำเภอลำปลายมาศ 405,297 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 128,202 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.23 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 5,742,910 ไร่ พบมากอยู่ในอำเภอโนนสุวรรณ 42,803 ไร่ อำเภอหนองกี่ 20,285 ไร่ และอำเภอปะคำ 18,259 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 4,235,797 ไร่

2) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่ปลูกจริงในปัจจุบัน

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) ในการปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 16,535 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.62 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบมากอยู่ในอำเภอลำปลายมาศ 5,650 ไร่ อำเภอนางรอง 2,506 ไร่ และอำเภอคูเมือง 2,210 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) ในการปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 343,706 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.10 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากอยู่ในอำเภอนางรอง 52,624 ไร่ อำเภอบัวลาย 48,593 ไร่ และอำเภอละหานทราย 38,241 ไร่

3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) ในการปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 88,718 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 69.20 ของพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย พบมากอยู่ในอำเภอโนนสุวรรณ 25,944 ไร่ อำเภอปะคำ 11,427 ไร่ และอำเภอหนองกี่ 11,391 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 299 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมันสำปะหลัง แต่ยังไม่มีการปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกมันสำปะหลังและพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง ในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดบุรีรัมย์มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับเหมาะสมสูง (S1) และพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2)) รวมทั้งสิ้น 1,018,670 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอละหานทราย 113,073 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอบ้านกรวด 106,846 ไร่ และอำเภอคูเมือง 96,336 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 139,135 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 89.38 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบมากในอำเภอลำปลายมาศ 25,551 ไร่ อำเภอคูเมือง 23,109 ไร่ และอำเภอกระสัง 18,732 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 879,535 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 71.90 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากในอำเภอละหานทราย 112,813 ไร่ อำเภอบ้านกรวด 106,845 ไร่ และอำเภอนางรอง 74,013 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลัง รายอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กระสัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	19,028 (100.00%)	13,653 (100.00%)	1,338 (100.00%)	353,944 (100.00%)	387,963 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	296 (1.56%)	1,947 (14.26%)	1,338 (100.00%)	-	3,581 (0.92%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	18,732 (98.44%)	11,706 (85.74%)	-	-	30,438 (7.85%)
คูเมือง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	25,319 (100.00%)	89,604 (100.00%)	255 (100.00%)	157,874 (100.00%)	273,052 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,210 (8.73%)	16,377 (18.28%)	255 (100.00%)	80 (0.05%)	18,922 (6.93%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	23,109 (91.27%)	73,227 (81.72%)	-	-	96,336 (35.28%)
แคนดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	467 (100.00%)	66,842 (100.00%)	539 (100.00%)	92,329 (100.00%)	160,177 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	5,189 (7.76%)	539 (100.00%)	199 (0.22%)	5,927 (3.70%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	467 (100.00%)	61,653 (92.24%)	-	-	62,120 (38.78%)
เฉลิมพระเกียรติ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,616 (100.00%)	1,840 (100.00%)	1,987 (100.00%)	120,987 (100.00%)	128,430 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	551 (15.24%)	687 (37.34%)	819 (41.22%)	-	2,057 (1.60%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,065 (84.76%)	1,153 (62.66%)	-	-	4,218 (3.28%)
ขำนิ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,256 (100.00%)	40,809 (100.00%)	2,727 (100.00%)	104,039 (100.00%)	148,831 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	509 (40.53%)	14,840 (36.36%)	2,727 (100.00%)	-	18,076 (12.15%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	747 (59.47%)	25,969 (63.64%)	-	-	26,716 (17.95%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
นางรอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9,565 (100.00%)	126,637 (100.00%)	12,466 (100.00%)	316,529 (100.00%)	465,197 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,506 (26.20%)	52,624 (41.55%)	11,018 (88.38%)	-	66,148 (14.22%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,059 (73.80%)	74,013 (58.45%)	-	-	81,072 (17.43%)
นาโพธิ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,497 (100.00%)	9,615 (100.00%)	100 (100.00%)	119,090 (100.00%)	131,302 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	71 (2.84%)	2,132 (22.17%)	100 (100.00%)	-	2,303 (1.75%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,426 (97.16%)	7,483 (77.83%)	-	-	9,909 (7.55%)
โนนดินแดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	28 (100.00%)	51,003 (100.00%)	3,281 (100.00%)	47,182 (100.00%)	101,494 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	28 (100.00%)	12,404 (24.32%)	2,413 (73.54%)	-	14,845 (14.63%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	38,599 (75.68%)	-	-	38,599 (38.03%)
โนนสุวรรณ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	46,505 (100.00%)	42,803 (100.00%)	30,560 (100.00%)	119,868 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	23,325 (50.16%)	25,944 (60.61%)	-	49,269 (41.10%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	23,180 (49.84%)	-	-	23,180 (19.34%)
บ้านกรวด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	108 (100.00%)	132,666 (100.00%)	1,776 (100.00%)	144,063 (100.00%)	278,613 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	108 (100.00%)	25,820 (19.46%)	962 (54.17%)	20 (0.01%)	26,910 (9.66%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	106,846 (80.54%)	-	-	106,846 (38.35%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บ้านด่าน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10,939 (100.00%)	7,631 (100.00%)	1,191 (100.00%)	86,351 (100.00%)	106,112 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	840 (7.68%)	1,868 (24.48%)	1,191 (100.00%)	-	3,899 (3.67%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,099 (92.32%)	5,763 (75.52%)	-	-	15,862 (14.95%)
บ้านใหม่ไชยพจน์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,300 (100.00%)	16,203 (100.00%)	67 (100.00%)	89,836 (100.00%)	108,406 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	49 (2.13%)	1,175 (7.25%)	67 (100.00%)	-	1,291 (1.19%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,251 (97.87%)	15,028 (92.75%)	-	-	17,279 (15.94%)
ประโคนชัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	5,967 (100.00%)	50,963 (100.00%)	4,362 (100.00%)	454,208 (100.00%)	515,500 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,073 (17.98%)	21,465 (42.12%)	3,170 (72.67%)	-	25,708 (4.99%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,894 (82.02%)	29,498 (57.88%)	-	-	34,392 (6.67%)
ปะคำ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	94 (100.00%)	84,584 (100.00%)	18,259 (100.00%)	75,510 (100.00%)	178,447 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	94 (100.00%)	48,593 (57.45%)	11,427 (62.58%)	-	60,114 (33.69%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	35,991 (42.55%)	-	-	35,991 (20.17%)
พลับพลชัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,872 (100.00%)	12,158 (100.00%)	741 (100.00%)	144,108 (100.00%)	163,879 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	495 (7.20%)	1,344 (11.05%)	741 (100.00%)	-	2,580 (1.57%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,377 (92.80%)	10,814 (88.95%)	-	-	17,191 (10.49%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
พุทไธสง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,898 (100.00%)	24,261 (100.00%)	100 (100.00%)	162,962 (100.00%)	195,221 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	56 (0.71%)	999 (4.12%)	100 (100.00%)	-	1,155 (0.59%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,842 (99.29%)	23,262 (95.88%)	-	-	31,104 (15.93%)
เมืองบุรีรัมย์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	18,917 (100.00%)	18,632 (100.00%)	3,952 (100.00%)	467,611 (100.00%)	509,112 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,499 (7.92%)	3,158 (16.95%)	2,883 (72.95%)	-	7,540 (1.48%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	17,418 (92.08%)	15,474 (83.05%)	-	-	32,892 (6.46%)
ละหานทราย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	574 (100.00%)	151,054 (100.00%)	2,320 (100.00%)	142,343 (100.00%)	296,291 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	314 (54.70%)	38,241 (25.32%)	1,980 (85.34%)	-	40,535 (13.68%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	260 (45.30%)	112,813 (74.68%)	-	-	113,073 (38.16%)
ลำปลายมาศ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	31,201 (100.00%)	67,951 (100.00%)	6,023 (100.00%)	405,297 (100.00%)	510,472 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,650 (18.11%)	21,909 (32.24%)	6,023 (100.00%)	-	33,582 (6.58%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	25,551 (81.89%)	46,042 (67.76%)	-	-	71,593 (14.02%)
สตึก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9,009 (100.00%)	77,429 (100.00%)	1,570 (100.00%)	295,230 (100.00%)	383,238 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	171 (1.90%)	17,132 (22.13%)	1,570 (100.00%)	-	18,873 (4.92%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,838 (98.10%)	60,297 (77.87%)	-	-	69,135 (18.04%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
หนองกี่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	71,205 (100.00%)	20,285 (100.00%)	185,595 (100.00%)	277,085 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	20,957 (29.43%)	11,391 (56.15%)	-	32,348 (11.67%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	50,248 (70.57%)	-	-	50,248 (18.13%)
หนองหงส์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	61,710 (100.00%)	2,025 (100.00%)	131,792 (100.00%)	195,527 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	11,382 (18.44%)	2,025 (100.00%)	-	13,407 (6.86%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	50,328 (81.56%)	-	-	50,328 (25.74%)
ห้วยราช	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	15 (100.00%)	286 (100.00%)	35 (100.00%)	108,357 (100.00%)	108,693 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	15 (100.00%)	138 (48.25%)	35 (100.00%)	-	188 (0.17%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	148 (51.75%)	-	-	148 (0.14%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	155,670 (100.00%)	1,223,241 (100.00%)	128,202 (100.00%)	4,235,797 (100.00%)	5,742,910 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	16,535 (10.62%)	343,706 (28.10%)	88,718 (69.20%)	299 (0.01%)	449,258 (7.82%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	139,135 (89.38%)	879,535 (71.90%)	-	-	1,018,670 (17.74%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้นเนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 121,162 ไร่ และบริเวณที่ปลูกยางพารา (S3) 38,716 ไร่ โดยอำเภอที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ยางพารา (ไร่)
	S3	N	รวม	S3
กระสัง	3,149	-	3,149	-
คูเมือง	10,649	30	10,679	-
แคนดง	1,386	125	1,511	-
เฉลิมพระเกียรติ	477	11	488	-
ชำนิ	4,950	334	5,284	396
นางรอง	16,467	76	16,543	1,811
นาโพธิ์	1,971	1,680	3,651	-
โนนดินแดง	1,414	384	1,798	4,420
โนนสุวรรณ	993	-	993	19,698
บ้านกรวด	2,256	732	2,988	-
บ้านด่าน	2,027	-	2,027	-
บ้านใหม่ไชยพจน์	1,781	2,942	4,723	-
ประโคนชัย	6,652	1,179	7,831	-
ปะคำ	2,043	2,249	4,292	7,096
พลับพลาชัย	5,563	94	5,657	-
พุทไธสง	5,112	3,754	8,866	-
เมืองบุรีรัมย์	5,924	-	5,924	-
ละหานทราย	5,227	859	6,086	-
ลำปลายมาศ	13,987	-	13,987	1,350
สตึก	6,041	-	6,041	-
หนองกี่	4,000	-	4,000	2,850
หนองหงส์	4,620	-	4,620	1,095
ห้วยราช	24	-	24	-
รวม	106,713	14,449	121,162	38,716

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกมันสำปะหลังซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอลำปลายมาศ อำเภอคูเมือง และอำเภอกระสัง เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกมันสำปะหลังเช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอประโคนชัย และอำเภอลำปลายมาศ เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกมันสำปะหลัง มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.4 ยางพารา

บุรีรัมย์เป็นแหล่งปลูกยางพาราที่สำคัญ จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 9 และภาพที่ 12 - 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกยางพารา

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 13,383 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.23 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 5,743,365 ไร่ พบมากอยู่ในอำเภอกระสัง 8,497 ไร่ อำเภอสตึก 2,415 ไร่ และอำเภอนาโพธิ์ 693 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 2,479,956 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.18 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 5,743,365 ไร่ พบมากอยู่ในอำเภอบ้านกรวด 253,512 ไร่ อำเภอละหานทราย 233,166 ไร่ และอำเภอสตึก 217,609 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 784,220 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.65 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 5,743,365 ไร่ พบมากอยู่ในอำเภอนางรอง 192,693 ไร่ อำเภอปะคำ 126,479 ไร่ และอำเภอหนองกี่ 113,464 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 2,465,806 ไร่

2) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกยางพาราที่ปลูกจริงในปัจจุบัน

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) ในการปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 96 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.72 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบมากอยู่ในอำเภอกระสัง 86 ไร่ และอำเภอนางรอง 10 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) ในการปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 278,554 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.23 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากอยู่ในอำเภอบ้านกรวด 89,897 ไร่ อำเภอละหานทราย 57,783 ไร่ และอำเภอแคนดง 41,108 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) ในการปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 65,380 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.34 ของพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย พบมากอยู่ในอำเภอโนนสุวรรณ 25,407 ไร่ อำเภอปะคำ 8,314 ไร่ และอำเภอโนนดินแดง 6,427 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 317 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกยางพาราแต่ยังไม่มีพื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกยางพารา และพื้นที่เพาะปลูกยางพาราในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดบุรีรัมย์มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับเหมาะสมสูง (S1) และพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 271,406 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอกระสัง 209,177 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอสตึก 194,092 ไร่ และอำเภอประโคนชัย 193,771 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่ปลูกยางพาราเหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 13,287 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.28 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบมากในอำเภอกระสัง 8,410 ไร่ อำเภอสตึก 2,415 ไร่ และอำเภอนาโพธิ์ 693 ไร่

(2) มีพื้นที่ปลูกยางพาราเหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 2,201,402 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 88.77 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากในอำเภอกระสัง 200,766 ไร่ อำเภอประโคนชัย 193,702 ไร่ และอำเภอสตึก 191,676 ไร่

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินและพื้นที่ปลูกจริงของยางพารารายอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กระสัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	8,497 (100.00%)	201,498 (100.00%)	302 (100.00%)	177,675 (100.00%)	387,972 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	86 (1.01%)	732 (0.36%)	302 (100.00%)	-	1,120 (0.29%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,411 (98.99%)	200,766 (99.64%)	-	-	209,177 (53.92%)
คูเมือง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	562 (100.00%)	184,776 (100.00%)	420 (100.00%)	87,297 (100.00%)	273,055 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	29,685 (16.07%)	420 (100.00%)	-	30,105 (11.03%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	562 (100.00%)	155,091 (83.93%)	-	-	155,653 (57.00%)
แคนดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	105,024 (100.00%)	907 (100.00%)	54,243 (100.00%)	160,174 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	41,108 (39.14%)	907 (100.00%)	-	42,016 (26.23%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	63,916 (60.86%)	-	-	63,916 (39.90%)
เฉลิมพระเกียรติ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	76,809 (100.00%)	8,114 (100.00%)	43,506 (100.00%)	128,429 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	1,084 (1.41%)	59 (0.73%)	-	1,143 (0.89%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	75,725 (98.59%)	-	-	75,725 (58.96%)
ขำนิ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	49,855 (100.00%)	22,223 (100.00%)	76,811 (100.00%)	148,889 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	378 (0.76%)	463 (2.08%)	-	841 (0.56%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	49,477 (99.24%)	-	-	49,477 (33.23%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
นางรอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	477 (100.00%)	114,238 (100.00%)	192,693 (100.00%)	157,996 (100.00%)	465,404 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	10 (2.10%)	714 (0.63%)	2,844 (1.48%)	-	3,568 (0.77%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	467 (97.90%)	113,524 (99.37%)	-	-	113,991 (24.49%)
นาโพธิ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	693 (100.00%)	93,361 (100.00%)	20 (100.00%)	37,228 (100.00%)	131,302 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	80 (0.09%)	20 (100.00%)	-	100 (0.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	693 (100.00%)	93,281 (99.91%)	-	-	93,974 (71.57%)
โนนดินแดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	58,143 (100.00%)	23,577 (100.00%)	19,777 (100.00%)	101,497 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	10,670 (18.35%)	6,427 (27.26%)	9 (0.05%)	17,106 (16.85%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	47,473 (81.65%)	-	-	47,473 (46.77%)
โนนสุวรรณ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	7 (100.00%)	110,085 (100.00%)	9,774 (100.00%)	119,866 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	7 (100.00%)	25,407 (23.08%)	-	25,414 (21.2%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
บ้านกรวด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	253,512 (100.00%)	5,434 (100.00%)	19,687 (100.00%)	278,633 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	89,897 (35.46%)	2,476 (45.56%)	229 (1.16%)	92,602 (33.23%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	163,615 (64.54%)	-	-	163,615 (58.72%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บ้านด่าน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	41,467	500	64,142	106,109
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	3,150	500	-	3,650
			(7.60%)	(100.00%)		(3.44%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	38,317	-	-	38,317
			(92.40%)			(36.11%)
บ้านใหม่ไชยพจน์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9	68,895	19	39,483	108,406
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	166	19	-	185
			(0.24%)	(100.00%)		(0.17%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	9	68,729	-	-	68,738
		(100.00%)	(99.76%)			(63.41%)
ประโคนชัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	69	203,895	6,785	304,882	515,631
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	10,193	2,057	-	12,250
			(5.00%)	(30.32%)		(2.38%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	69	193,702	-	-	193,771
		(100.00%)	(95.00%)			(37.58%)
ปะคำ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	30,020	126,479	21,959	178,458
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	411	8,314	-	8,725
			(1.37%)	(6.57%)		(4.89%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	29,609	-	-	29,609
			(98.63%)			(16.59%)
พลับพลาชัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	660	39,962	134	123,135	163,891
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	390	134	-	524
			(0.98%)	(100.00%)		(0.32%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	660	39,572	-	-	40,232
		(100.00%)	(99.02%)			(24.55%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
พุทไธสง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	121,490	40	73,645	195,175
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	141	40	-	181
			(0.12%)	(100.00%)		(0.09%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	121,349	-	-	121,349
			(99.88%)			(62.17%)
เมืองบุรีรัมย์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	136,770	55,769	316,575	509,114
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	1,813	1,125	-	2,938
			(1.33%)	(2.02%)		(0.58%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	134,957	-	-	134,957
			(98.67%)			(26.51%)
ละหานทราย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	233,166	4,530	58,614	296,310
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	57,783	76	79	57,938
			(24.78%)	(1.68%)	(0.13%)	(19.55%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	175,383	-	-	175,383
			(75.22%)			(59.19%)
ลำปลายมาศ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1	187,390	31,423	291,684	510,498
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	4,063	2,776	-	6,839
			(2.17%)	(8.83%)		(1.34%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1	183,327	-	-	183,328
		(100.00%)	(97.83%)			(35.91%)
สตึก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,415	217,609	3,471	159,740	383,235
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	25,932	3,471	-	29,403
			(11.92%)	(100.00%)		(7.67%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,415	191,677	-	-	194,092
		(100.00%)	(88.08%)			(50.65%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
หนองกี่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	70	113,464	163,560	277,094
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	70	5,960	-	6,030
			(100.00%)	(5.25%)		(2.18%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
หนองหงส์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	43	68,280	127,207	-
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	43	1,542	-	1,585
			(100.00%)	(2.26%)		(0.81%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ห้วยราช	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	61,956	9,551	37,186	108,693
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	44	40	-	84
			(0.07%)	(0.42%)		(0.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	61,912	-	-	61,912
			(99.93%)			(56.96%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	13,383	2,479,956	784,220	2,465,806	5,743,365
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	96	278,554	65,380	317	344,347
		(0.72%)	(11.23%)	(8.34%)	(0.01%)	(6.00%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	13,287	2,201,402	-	-	2,214,689
		(99.28%)	(88.77%)			(38.56%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้นเนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกยางพารา คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 982,288 ไร่ พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (N) 3,732 ไร่ และพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (S3+N) 2,376 ไร่ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ปาล์มน้ำมัน (ไร่)		อ้อยโรงงาน (ไร่)		
	S3	N	รวม	N	S3	N	รวม	
กระสัง	144,229	-	144,229	77	-	20	20	
คูเมือง	32,840	30	32,870	54	-	-	-	
แคนดง	5,812	125	5,937	209	3	-	3	
เฉลิมพระเกียรติ	54,531	11	54,542	15	-	-	-	
ขำนิ	17,583	493	18,076	14	-	-	-	
นางรอง	61,228	61	61,289	3	-	-	-	
นาโพธิ์	61,228	7,984	69,212	36	143	-	143	
โนนดินแดง	7,949	2,975	10,924	846	50	-	50	
โนนสุวรรณ	-	-	-	-	-	-	-	
บ้านกรวด	42,791	17,360	60,151	1,059	1,441	-	1,441	
บ้านด่าน	12,977	-	12,977	18	-	-	-	
บ้านใหม่ไชยพจน์	34,949	6,059	41,008	68	-	-	-	
ประโคนชัย	93,076	8,837	101,913	40	473	-	473	
ปะคำ	18,137	807	18,944	2	25	-	25	
พลับพลาชัย	17,538	856	18,394	1,098	221	-	221	
พุทไธสง	49,736	11,263	60,999	67	-	-	-	
เมืองบุรีรัมย์	69,950	338	70,288	126	-	-	-	
ละหานทราย	47,792	6,058	53,850	-	-	-	-	
ลำปลายมาศ	55,229	-	55,229	-	-	-	-	
สตึก	44,982	-	44,982	77	-	-	-	
หนองกี่	-	-	-	54	-	-	-	
หนองหงส์	-	-	-	209	-	-	-	
ห้วยราช	46,474	-	46,474	15	-	-	-	
รวม	919,031	63,257	982,288	3,732	2,356	20	2,376	

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกยางพาราต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกยางพาราซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกยางพาราที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอกระสัง 8,497 ไร่ อำเภอสตึก 2,415 ไร่ และอำเภอนาโพธิ์ 693 ไร่ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกยางพารา เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอบ้านกรวด 253,512 ไร่ อำเภอละหานทราย 233,166 ไร่ และอำเภอสตึก 217,609 ไร่ เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกยางพารามีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 ทูเรียนน้ำแร่ธรรมชาติดินภูเขาไฟบุรีรัมย์ เป็นพืช GI ของจังหวัด โดยเป็นทุเรียนที่ปลูกในอำเภอโนนสุวรรณซึ่งมีเอกลักษณ์พิเศษ กลิ่นไม่แรง หอมหวานละมุน เนื้อนุ่ม ปลูกในพื้นที่ที่มีอัตลักษณ์ทางด้านธรณีวิทยา ซึ่งมีน้ำแร่ที่มาจากน้ำใต้ดินในดินภูเขาไฟ ดินที่ใช้ปลูกเป็นดินแดงเข้มที่ได้จากการประทุของภูเขาไฟของจังหวัดบุรีรัมย์ ทุเรียนจึงมีการเจริญเติบโตดี เนื้อนุ่ม รสชาติหวานมัน เป็นเอกลักษณ์เป็นที่ต้องการของตลาดสูง โดยเมื่อพิจารณาจากข้อมูลพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน หรือ ชั้นความเหมาะสมสำหรับที่ดิน ในระบบ Agri-Map Online สำหรับการปลูกทุเรียนพบว่ามีความเหมาะสมเล็กน้อย 15,565 ไร่ พบในอำเภอโนนดินแดง (7,403 ไร่) อำเภอบ้านกรวด (5,052 ไร่) อำเภอปะคำ (1,895 ไร่) และอำเภอละหานทราย (1,215 ไร่)

3.2 เสาวรส เป็นไม้ผลที่ปลูกง่าย ปลูกมากที่อำเภอโนนดินแดง สามารถปลูกเป็นการค้าได้โดยอาศัยน้ำฝน แต่ถ้าสามารถเลือกพื้นที่ปลูกที่สามารถให้น้ำได้จะทำให้คุณภาพผลผลิตดีขึ้นและการให้ผลผลิตยาวนานตลอดปี เสาวรสนั้นสามารถปลูกได้ตั้งแต่พื้นที่ราบจนกระทั่งพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,000 เมตร แต่พื้นที่ปลูกควรมีแสงแดดจัด ไม่ควรมีน้ำขังและลาดชันมากเกินไปเพราะจะทำให้ทำค้างยาก ในเขตที่มีฝนตกชุกเสาวรสบอกจะติดผลไม่ดก เสาวรสปูปลูกได้ดีในดินหลายชนิด ดินที่เป็นกรดก็สามารถเจริญเติบโตได้ดี โดยต้นที่ได้จากการเพาะเมล็ดจะออกดอกติดผลเมื่อต้นมีอายุประมาณ 4-5 เดือน หลังปลูกลงแปลง แต่ถ้าเป็นต้นที่เสียบยอดหรือปักชำจะสามารถออกดอกติดผลได้เร็วขึ้น สามารถเก็บเกี่ยวได้เมื่ออายุ 50-70 วันหลังติดผล ปัจจุบันมีการขายทั้งผลผลิตสดบริเวณเส้นทางคมนาคม และแปรรูปเป็นน้ำเสาวรสบรรจุใส่ขวดขายในช่วงหลังฤดูทำนาได้รับความนิยมนและเป็นรายได้เสริมที่ดี

3.3 หม่อนเพื่อเลี้ยงไหม หม่อนเป็นพืชอยู่ในวงศ์ Maraceae เป็นไม้ยืนต้นประเภทพุ่ม เป็นพืชกึ่งร้อน (subtropical) ซึ่งมีถิ่นกำเนิดอยู่ในแถบเอเชียสามารถปลูกได้ทั่วไปในประเทศไทย เจริญเติบโตได้ดีที่สุดในฤดูฝน การเจริญเติบโตจะลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ จนเข้าหน้าแล้ง พันธุ์หม่อนในจังหวัดที่ได้มีการรวบรวมไว้ ได้แก่ พันธุ์บุรีรัมย์ 60 เป็นต้น การปลูกหม่อนของชาวบ้านจะปล่อยให้ต้นหม่อนเจริญเติบโตเองตามธรรมชาติ และจะไม่ใช้สารเคมีโดยเด็ดขาดเพราะสารเคมีจะตกค้างและมีผลกระทบต่อ การเลี้ยงหนอนไหม หนอนไหมมีความสามารถในการเปลี่ยนโปรตีนจากใบหม่อนเป็นเส้นใยไหมได้ดีกว่าการเลี้ยงด้วยพืชชนิดอื่น โดยใบหม่อน 108-120 กิโลกรัม สามารถเปลี่ยนเป็นรังไหมได้ประมาณ 6-7 กิโลกรัม เมื่อนำมาสาวเป็นเส้นไหมจะได้ประมาณ 1 กิโลกรัม หลังจากนั้นจะทอผ้าไหมเป็นผลิตภัณฑ์หลัก

3.4 อินทผลัม เป็นพืชทางเลือกใหม่ที่น่าสนใจ มีแหล่งปลูกในอำเภอกระสัง อำเภอนาโพธิ์ และอำเภอเมืองบุรีรัมย์ เป็นต้น และมีคนปลูกค่อนข้างน้อย ผลผลิตมีคุณภาพมาตรฐาน เพราะเป็นพื้นที่ดินภูเขาไฟจะมีแร่ธาตุอาหารอยู่แล้ว โดยจะเน้นให้มีรสชาติหวาน กรอบ ผิวบาง รสชาติอร่อย สามารถรับประทานผลสด ๆ ได้ แตกต่างจากพื้นที่อื่นซึ่งอาจจะยังมีรสฝาด พันธุ์ที่ปลูกส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ฮาฮี สำหรับอินทผลัมใช้ระยะเวลาปลูกประมาณ 2-3 ปีจะสามารถเก็บผลผลิตขายได้ หลังจากปลูกแล้วมีอายุได้ถึง 100 ปี โดยไม่ต้องลงทุนปลูกใหม่ สามารถเก็บผลผลิตขายไปเรื่อย ๆ ส่วนราคาหากขายผลสดจะอยู่ที่กิโลกรัมละ 500-790 บาท ขึ้นอยู่กับคุณภาพและรสชาติด้วย (ผู้จัดการออนไลน์, 2564)

3.5 โกโก้ เป็นพืชเขตร้อน จัดเป็นไม้ยืนต้นทรงพุ่มขนาดเล็ก อายุยืนเป็นร้อยปี เจริญเติบโตได้ดีตั้งแต่ระดับความสูง 30-300 เมตร อุณหภูมิที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโต เฉลี่ยประมาณ 25-28 องศาเซลเซียส ความสูงของต้นประมาณ 3-8 เมตร พื้นที่ที่เหมาะสมควรมีฝนตกสม่ำเสมอตลอดทั้งปี หรือมีแหล่งน้ำเพียงพอ โกโก้ชอบดินระบายน้ำดี มีแหล่งปลูกในอำเภอลำปลายมาศ อำเภอคูเมือง และอำเภอประโคนชัย เป็นต้น โรคแมลงและศัตรูของโกโก้มีน้อยมาก อาจเป็นว่าลักษณะของใบค่อนข้างใหญ่และแข็ง หลังจากนั้นประมาณ 3 ปี โกโก้ก็ให้ผลผลิต ซึ่งจะสามารถเก็บเกี่ยวผลต่อไปได้ ทุก 15 วันตลอดทั้งปี จากผลผลิตโกโก้ที่ออกมาเป็นจำนวนมาก สามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เมล็ดโกโก้อบแห้ง, โกโก้กะเทาะเปลือก (cocoa nibs) เนื้อโกโก้ ช็อกโกแลตโฮมเมด โกโก้ผง ช็อกโกแลตเจ (vaggiachoco) และเนยโกโก้

3.6 พืชสมุนไพร

ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่ง ที่ได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกในปี 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางของตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพ จากฐานข้อมูล Agri-Map Online จังหวัดบุรีรัมย์มีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรได้หลายชนิด เช่น ขมิ้นชัน และ บัวบก เป็นต้น

ขมื่นชั้นเป็นพืชปลูกง่าย ชอบแสงแดดจัด และมีความชื้นสูง ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ชอบน้ำขัง เกษตรกรสามารถปลูกขมื่นชั้นแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และมีรายได้ระหว่างรอการเติบโตของยางพารา โดยพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์มีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกขมื่นชั้นที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 200,970 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอลำปลายมาศ อำเภอคูเมือง และอำเภอเมืองบุรีรัมย์

บวบกขยายพันธุ์ได้โดยใช้เมล็ด และใช้ลำต้นหรือที่เรียกว่าไหล บวบกสามารถขึ้นได้ดีทั้งในที่ร่ม และที่โล่งแจ้ง แต่จะเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความชื้นในดินพอเหมาะ ในกรณีที่ต้องการปรับปรุงดินควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอก ดูแลง่าย สามารถปลูกแซมระหว่างแปลงพืชหลักได้ โดยพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์มีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกบวบกที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 12,930 ไร่ อยู่ในอำเภอกระสัง และอำเภอสตึก

4 แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ข้าว

1) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 135,216 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอกระสัง อำเภอคูเมือง อำเภอแคนดง อำเภอนางรอง อำเภอนาโพธิ์ อำเภอโนนดินแดง อำเภอบ้านกรวด อำเภอปะคำ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอละหานทราย อำเภอลำปลายมาศ อำเภอสตึก และอำเภอห้วยราช และกระจายตัวในพื้นที่เล็ก ๆ ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ อำเภอประโคนชัย และอำเภอพลับพลาชัย ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดินและปุ๋ย พันธุ์ข้าว โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจร การตลาดในและต่างประเทศ การแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง ควรส่งเสริมการปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน

2) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 1,707,493 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอประโคนชัย อำเภอลำปลายมาศ อำเภอกระสัง อำเภอนางรอง อำเภอพลับพลาชัย และกระจายตัวทุกอำเภอ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในช่วงของการเพาะปลูกควรเพิ่มการสนับสนุนด้านการชลประทาน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ทำให้ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน หรือเกษตรทฤษฎีใหม่

3) **พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ มีประมาณล้านกว่าไร่ ซึ่งประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน

สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสมและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่เพื่อผลิตอาหารบริโภคในครัวเรือน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว โดยหันมาปลูกมันสำปะหลังและยางพาราแทน แต่ในอนาคตเกษตรกรสามารถกลับมาปลูกข้าวหรือทำการเกษตรแบบผสมผสานได้เหมือนเดิม

4.2 มันสำปะหลัง

1) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่ มีเนื้อที่ 16,535 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอลำปลายมาศ อำเภอคูเมือง อำเภอเมืองนางรอง และอำเภอเมืองบุรีรัมย์ ตามลำดับ ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตมันสำปะหลังคุณภาพดีที่สำคัญของจังหวัด ควรมีการจัดการดินและปุ๋ย ท่อนพันธุ์คุณภาพดี โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่เพื่อเน้นการลดต้นทุนการผลิตและส่งเสริมให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศ ส่งเสริมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) เนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง

2) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่ มีเนื้อที่ 343,706 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอนางรอง อำเภอปะคำ และอำเภอละหานทราย เกษตรกรยังคงปลูกมันสำปะหลังได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาโครงสร้างของดินหรือดินดาน การสนับสนุนอินทรีย์วัตถุหรือการไถระเบิดดาน ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินและการตรวจวิเคราะห์ดิน อยู่เสมอจะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง

3) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกมันสำปะหลังอยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดินสนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสมให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า และใช้พื้นที่เพื่อผลิตอาหารบริโภคในครัวเรือน รวมถึงการสนับสนุนข้อมูลด้านการตลาดของพืชชนิดใหม่

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทนเช่น ข้าว และยางพารา เป็นต้น ภาครัฐควรให้ความรู้แก่เกษตรกรด้านการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรมและสร้างแรงจูงใจให้กลับมาปลูกมันสำปะหลังเหมือนเดิม เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ทำให้ใช้ต้นทุนการผลิตต่ำและผลผลิตมีคุณภาพดี ทั้งนี้เกษตรกรต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

4.3 ยางพารา

1) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 96 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอกระสัง และอำเภอนางรอง ตามลำดับ ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งปลูกยางพาราคุณภาพดีที่สำคัญของจังหวัด ควรมีการจัดการดินและปุ๋ย พันธุ์คุณภาพดี ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดินที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นเกษตรกรแปลงใหญ่เพื่อลดต้นทุนการผลิตและสร้างความเข้มแข็ง พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศการแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP)

2) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 278,554 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอบ้านกรวด อำเภอละหานทราย และอำเภอแคนดง เกษตรกรยังคงปลูกยางพาราได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาโครงสร้างของดิน ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินและการสนับสนุนอินทรีย์วัตถุจะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน สนับสนุนการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ให้เหมาะสมทำให้ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง

3) **พื้นที่ปลูกยางพาราในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกยางพาราอยู่ ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และหาพืชอื่นทดแทน เช่น ส่งเสริมให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นทดแทน ให้มีการช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตพืชผัก บริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น จัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกยางพารา พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว และปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ในส่วนนี้ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจถึงสถานการณ์ด้านการเกษตรในปัจจุบัน โดยเฉพาะยางพาราเป็นพืชที่มีนโยบายลดพื้นที่ปลูกเนื่องจากมีปริมาณผลผลิตมากส่งผลให้ราคาตกต่ำ แต่ในอนาคตถ้าราคาดีและตลาดมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นอาจอาจสนับสนุนให้เกษตรกรกลับมาปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าว

4.4 อ้อยโรงงาน

1) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 1,361 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอกระสัง อำเภอแคนดง และอำเภอนางรอง ตามลำดับ ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตอ้อยโรงงานคุณภาพดีที่สำคัญของจังหวัด ควรมีการจัดการดินและปุ๋ย พันธุ์อ้อยโรงงานคุณภาพดีและต้านทานโรค โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรกรแปลงใหญ่เพื่อลดต้นทุนการผลิต พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศพัฒนาเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องจักรเพื่อลดปัญหาแรงงาน

การแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) เนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง

2) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 521,285 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอสตึก อำเภอหนองกี่ และอำเภอหนองหงษ์ เกษตรกรยังคงปลูกอ้อยโรงงานได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก การสนับสนุนด้านการพัฒนาในด้านคุณภาพของที่ดินและระบบชลประทานเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดินทำให้ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในไร่อ้อยเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต

3) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกอ้อยโรงงานอยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดินสนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสมให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า และใช้พื้นที่เพื่อผลิตอาหารบริโภคในครัวเรือน รวมถึงการสนับสนุนข้อมูลด้านการตลาดของพืชชนิดใหม่

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว และยางพารา เป็นต้น ทั้งนี้ภาครัฐควรให้ความรู้แก่เกษตรกรในการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เกิดเชื้อราและสร้างแรงจูงใจให้กลับมาปลูกอ้อยโรงงานเหมือนเดิม เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ทำให้ใช้ต้นทุนการผลิตต่ำและผลผลิตมีคุณภาพดี ทั้งนี้เกษตรกรต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2563. ข้อมูลสถิติประชากร. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมการปกครอง. 2564. แนวเขตการปกครองจังหวัด อำเภอบ้านลาด. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมชลประทาน. 2564. พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. การใช้ที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2562. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2563. (ไฟล์ข้อมูล).
- ผู้จัดการออนไลน์, 2564. สุดขั้วเปิดสวนอินทผลัมถิ่นภูเขาไฟบุรีรัมย์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
แห่งใหม่เอาใจคนรักธรรมชาติ. [เข้าถึงได้]. แหล่งข้อมูล.
<https://mgronline.com/local/detail/9620000071890>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	กระสัง	กระสัง
2		กันทรารมย์
3		ชุมแสง
4		บ้านปรือ
5		เมืองไผ่
6		ลำดวน
7		ศรีภูมิ
8		สองชั้น
9		สูงเนิน
10		หนองเต็ง
11		ห้วยสำราญ
12	คูเมือง	คูเมือง
13		ตูมใหญ่
14		บ้านแพ
15		ปะเคียบ
16		พรสำราญ
17		หนองขमार
18		หินเหล็กไฟ
19	แคนดง	แคนดง
20		ดงพลอง
21		สระบัว
22		หัวฝาย
23	เฉลิมพระเกียรติ	เจริญสุข
24		ตาเป๊ก
25		ถาวร
26		ยายแย้มวัฒนา
27		อีสานเขต

ตารางผนวกที่ 1(ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
28	ชำนิ	โคกสนวน
29		ช่อผกา
30		ชำนิ
31		เมืองยาง
32		ละลวด
33		หนองปล่อง
34	นางรอง	ก้านเหลือง
35		ชุมแสง
36		ถนนหัก
37		ทรัพย์พระยา
38		ทุ่งแสงทอง
39		นางรอง
40		บ้านสิงห์
41		ลำไทรโยง
42		สะเดา
43		หนองกง
44		หนองไทร
45		หนองโบสถ์
46		หนองยายพิมพ์
47		หนองโสน
48		หัวถนน
49	นาโพธิ์	ดอนกอก
50		นาโพธิ์
51		บ้านคู
52		บ้านคู
53		ศรีสว่าง
54	โนนดินแดง	โนนดินแดง
55		ลำนางรอง
56		สัมป่อย

ตารางผนวกที่ 1(ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
57	โนนสุวรรณ	โกรกแก้ว
58		ดงอีจาน
59		ทุ่งจันทัน
60		โนนสุวรรณ
61	บ้านกรวด	เขาดินเหนือ
62		จันทบเพชร
63		โนนเจริญ
64		บ้านกรวด
65		บึงเจริญ
66		ปราสาท
67		สายตะกู
68		หนองไม้งาม
69		หินลาด
70	บ้านด่าน	โนนขวาง
71		บ้านด่าน
72		ปราสาท
73		วังเหนือ
74	บ้านใหม่ไชยพจน์	กุสุวันแดง
75		แดงใหญ่
76		ทองหลาง
77		หนองเยื้อง
78		หนองแวง
79	ประโคนชัย	เขาคอก
80		โคกตูม
81		โคกมะขาม
82		โคกม้า
83		โคกยาง
84		จรเข้มาก

ตารางผนวกที่ 1(ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
85	ประโคนชัย (ต่อ)	ตะโกตาพิ
86		บ้านไทร
87		ประโคนชัย
88		ประตักบุ
89		ปังกู
90		ไพศาล
91		ละเวีย
92		สีเหลียม
93		แสงทอง
94		หนองบอน
95	ปะคำ	โคกมะม่วง
96		ไทยเจริญ
97		ปะคำ
98		หนองบัว
99		หูก้านบ
100	พลับพลาชัย	โคกขมิ้น
101		จันดุม
102		ป่าขัน
103		สะเดา
104		สำโรง
105	พุทไธสง	บ้านจาน
106		บ้านเป่า
107		บ้านยาง
108		บ้านแวง
109		พุทไธสง
110		มะเฟือง
111		หายโศก

ตารางผนวกที่ 1(ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
112	เมืองบุรีรัมย์	กระสัง
113		กลันทา
114		ชุมเห็ด
115		ถลุงเหล็ก
116		ในเมือง
117		บัวทอง
118		บ้านบัว
119		บ้านยาง
120		พระครู
121		เมืองฝาง
122		ลุมพุก
123		สวายจิก
124		สองห้อง
125		สะแกชำ
126		สะแกโพรง
127		เสม็ด
128		หนองตาด
129		หลักเขต
130		อิสาน
131	ละหานทราย	โคกवान
132		ตาจ
133		ละหานทราย
134		สำโรงใหม่
135		หนองตะครอง
136		หนองแวง
137	ลำปลายมาศ	โคกกลาง
138		โคกล่าม
139		โคกสะอาด

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
140	ลำปลายมาศ (ต่อ)	ตลาดโพธิ์
141		ตะเมนชัย
142		บ้านยาง
143		บุโพธิ์
144		ผไทรินทร์
145		เมืองแฝก
146		ลำปลายมาศ
147		แสลงพัน
148		หนองกะทิง
149		หนองคู
150		หนองโดน
151		หนองบัวโคก
152		หินโคน
153	สตึก	กระสัง
154		ชุมแสง
155		ดอนมนต์
156		ท่าม่วง
157		ทุ่งวัง
158		นิคม
159		เมืองแก
160		ร้อนทอง
161		สตึก
162		สนามชัย
163		สะแก
164		หนองใหญ่
165		หนองกี่
166	โคกสูง	
167	ดอนอะราง	

ตารางผนวกที่ 1(ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
168	หนองกี่ (ต่อ)	ท่าโพธิ์ชัย
169		ทุ่งกระตาดพัฒนา
170		ทุ่งกระเต็น
171		บุงกระสัง
172		เมืองไผ่
173		เขี้ยปราสาท
174		หนองกี่
175	หนองหงส์	ไทยสามัคคี
176		เมืองฝ้าย
177		สระแก้ว
178		สระทอง
179		เสาเดียว
180		หนองชัยศรี
181		ห้วยหิน
182	ห้วยราช	โคกเหล็ก
183		ตาเสา
184		บ้านตะโก
185		เมืองโพธิ์
186		สนวน
187		สามแวง
188		ห้วยราช
189		ห้วยราชา
รวม	23	189

ที่มา: กรมการปกครอง, 2564

ชุดดิน	ชุมพลบุรี	Series Chp	กลุ่มชุดดินที่ 38
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %		
ภูมิสังฐาน	สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ดีปานกลางถึงดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลาง
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกลับมาก เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนถึงทรายปนดินร่วน แล้วแต่ตะกอนที่น้ำพามาทับถมในแต่ละปี โดยแต่ละชั้นเนื้อดินและสีจะแตกต่างกันเห็นได้ชัดเจนเป็นสีน้ำตาล น้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลซีด จะพบจุดประสีน้ำตาลแก่ น้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 5.0-5.5) ในดินบน และเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) ในดินล่าง		
ข้อจำกัด	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ อาจจะได้รับคามเสียหายจากน้ำท่วม ในฤดูน้ำหลาก		
ข้อเสนอแนะ	โดยทั่วไปเหมาะสมในการปลูกพืชผักสวนครัวในช่วงฤดูแล้ง เพราะใกล้แหล่งน้ำ ในช่วงฤดูฝนอาจมีความเสียหายจากน้ำท่วมได้		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินชุมพลบุรี

ชุดดิน	บุรีรัมย์	Series Br	กลุ่มชุดดินที่ 1
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 %		
ภูมิสัณฐาน	ที่ลาดเชิงเขา		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนัก ของหินภูเขาไฟ พวกหินบะซอลต์		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเลวถึงเลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้าถึงช้ามาก	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ช้า
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึก เนื้อดินเป็นดินเหนียวตลอด สีดินเป็นสีเทาเข้มหรือน้ำตาลปนเทาเข้ม มีจุดประสีน้ำตาลปนแดงเข้ม ปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ในดินบนและเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) ในดินล่าง พบรอยไถและผิวน้ำที่ถูกกดตัน อาจพบก้อนปูนทุติยภูมิ ในฤดูแล้งจะมีรอยแตกกระแหงกว้างและลึกและมีรอยไถในหน้าตัดดิน		
ข้อจำกัด	เป็นดินเหนียวจัด		
ข้อเสนอแนะ	ทำนา ควรไถพรวนในช่วงที่ดินอยู่ในสภาพความชื้นที่เหมาะสม ควรปรับปรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกเพื่อให้สมบัติทางกายภาพของดินดีขึ้นและปุ๋ยเคมี		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบุรีรัมย์

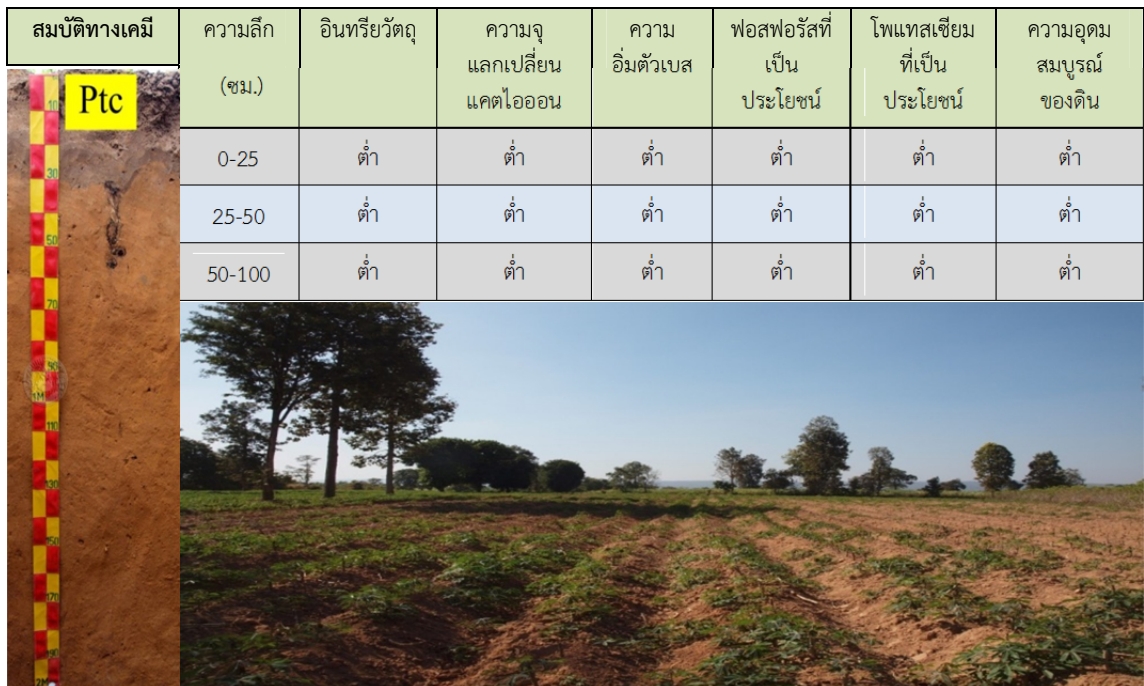
ชุดดิน	ร้อยเอ็ด	Series Re	กลุ่มชุดดินที่ 17
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 %		
ภูมิสัณฐาน	พื้นที่เกือบราบหรือที่ราบ		
วัตถุต้นกำเนิด	ตะกอนของหินตะกอนเนื้อหยาบชะมาทับถมบนพื้นผิวของการกลี๋ยผิวแผ่นดิน		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเลวถึงเลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินสีมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วนสีน้ำตาลปนเทาหรือสีน้ำตาล ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนปนทราย อาจพบชั้นดินร่วน ปนดินเหนียวหรือดินเหนียว สีเทาปนน้ำตาลอ่อนหรือเทาปนชมพู พบจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาลปนแดงตลอด ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) ในดินบนและเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 4.5-6.5) ในดินล่าง		
ข้อจำกัด	เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ เสี่ยงต่อการขาดน้ำในฤดูเพาะปลูก		
ข้อเสนอแนะ	หากใช้ทำนาควรมีการชลประทานเข้าช่วยและมีการปรับปรุงสมบัติทางกายภาพและ เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยการใส่ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น ถ้าปลูกพืชโดยอาศัยน้ำฝน ควรเลือกระยะเวลาปลูกที่เหมาะสมเพื่อลดอัตราเสี่ยงของการขาดแคลนน้ำ		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินร้อยเอ็ด

ชุดดิน	ปักธงชัย	Series Ptc	กลุ่มชุดดินที่ 40
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชัน 1-20 %		
ภูมิสัณฐาน	พื้นที่เกือบราบหรือที่เกือบราบ (peneplain)		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนักของหินตะกอนเนื้อหยาบพวกหินทราย		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลาง
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย สีน้ำตาล น้ำตาลเข้ม ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลปนแดง หรือแดงปนเหลือง อาจพบจุดประสีน้ำตาลแก่หรือสีเหลืองปนแดง ปริมาณเล็กน้อย ภายในความลึก 100 เซนติเมตร ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) ในดินบนและเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) ในดินล่าง		
ข้อจำกัด	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง		
ข้อเสนอแนะ	ควรมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ และจัดระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม ปรับปรุงบำรุงดินอยู่เสมอโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น		

ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินปักธงชัย

ชุดดิน	ศรีสะเกษ	Series Ssk	กลุ่มชุดดินที่ 46
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 1-12 %		
ภูมิสัณฐาน	ลานตะพัก หรือบริเวณพื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่กี่กิโลเมตรของหินภูเขาไฟ พวกหินบะซอลต์		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	เร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงเร็ว	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนกรวด ลูกรัง ถึงดินร่วนเหนียวปนกรวด ลูกรัง สีน้ำตาลเข้ม หรือน้ำตาลปนแดงเข้ม ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนกรวด ลูกรัง ถึงดินเหนียวปนกรวด ลูกรัง สีแดง สีแดงปนน้ำตาล อาจพบเศษหินผุปะปนในเนื้อดินภายในความลึก 150 เซนติเมตร ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ตลอดชั้นดิน		
ข้อจำกัด	เนื้อดินปนกรวด ลูกรัง ทำให้ขัดขวางต่อการเจริญเติบโตของพืช และเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำหากฝนทิ้งช่วง รวมทั้งพื้นที่ที่มีความลาดชันเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายได้ง่าย		
ข้อเสนอแนะ	ควรเลือกชนิดพืชปลูกประเภทรากสั้น หรือชุดหลุมขนาด 75x75x75 เซนติเมตร หรือใหญ่กว่า แล้วนำหน้าดินหรือดินที่อื่นผสมกับปุ๋ยอินทรีย์ใส่ลงในหลุมปลูก จัดหาแหล่งน้ำสำรองให้เพียงพอ จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมโดยใช้วิธีพืชหรือวิธีกล หรือทั้งสองวิธีร่วมกัน		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	สูง	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง
	25-50	สูง	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง
	50-100	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง

ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินศรีสะเกษ

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดบุรีรัมย์จำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
กระสัง	28,577	กระสัง	7,611
		ชุมแสง	4,461
		บ้านปรือ	1,370
		ลำดวน	9,905
		สองชั้น	1,842
		หนองเต็ง	3,388
คูเมือง	13,576	บ้านแพ	13,576
แคนดง	15,773	แคนดง	1,968
		ดงพลอง	9,331
		หัวฝาย	4,474
เฉลิมพระเกียรติ	1,617	ถาวร	1,617
นางรอง	20,358	ชุมแสง	1,018
		ทรัพย์พระยา	7,914
		นางรอง	2,472
		หนองไทร	8,954
นาโพธิ์	9,467	บ้านตู	7,241
		ศรีสว่าง	2,226
โนนดินแดง	13,964	โนนดินแดง	2,123
		สัมปอ	11,841
บ้านกรวด	2,587	บึงเจริญ	798
		ปราสาท	1,789
ประโคนชัย	386	ไพศาล	386
ปะคำ	38,552	โคกมะม่วง	6,962
		ไทยเจริญ	13,050
		ปะคำ	3,363
		หนองบัว	6,312
		หูก้านบ	8,865
พลับพลาชัย	1,052	ป่าขัน	1,052
เมืองบุรีรัมย์	19,647	กระสัง	3,061
		บ้านบัว	5,877
		สวายจิก	4,658
		สะแกชำ	4,963
		อิสาน	1,088

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
ละหานทราย	110,033	โคกवान	11,484
		ตาจง	26,640
		ละหานทราย	17,081
		สำโรงใหม่	21,923
		หนองตะครอง	21,700
		หนองแวง	11,205
ลำปลายมาศ	2,163	โคกลำม	1,357
		ลำปลายมาศ	201
		หินโคน	605
สตึก	14,657	ชุมแสง	6,090
		นิคม	8,567
ห้วยราช	5,580	สนวน	3,887
		ห้วยราช	1,693
รวม	297,989		-

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดบุรีรัมย์

หน่วย: (ล้าน ลบ.ม.)

ลำดับที่	อ่างเก็บน้ำ	ประเภท อ่าง	อำเภอ	ตำบล	ระดับน้ำ สูงสุด	ระดับ เก็บกัก
1	อ่างเก็บน้ำห้วยชีหนู	กลาง	ลำปลายมาศ	ลำปลายมาศ	98.000	9.300
2	อ่างเก็บน้ำห้วยยาง	กลาง	หนองกี่	ดอนอะราง	13.800	1.000
3	อ่างเก็บน้ำห้วยสวาย	กลาง	กระสัง	สองชั้น	13.560	0.970
4	อ่างเก็บน้ำห้วยจรเข้มาก	กลาง	เมืองบุรีรัมย์	บ้านบัว	26.020	1.610
5	อ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่	กลาง	ลำปลายมาศ	โคกล่าม	1.310	0.140
6	อ่างเก็บน้ำห้วยน้อย	กลาง	ลำปลายมาศ	ลำปลายมาศ	1.200	0.200
7	อ่างเก็บน้ำห้วยตลาด	กลาง	เมืองบุรีรัมย์	สะแกชำ	27.820	1.030
8	อ่างเก็บน้ำลำปะเทีย	กลาง	ละหานทราย	หนองแวง	25.400	1.200
9	อ่างเก็บน้ำลำจังหัน	กลาง	ละหานทราย	สำโรงใหม่	36.00	1.800
10	อ่างเก็บน้ำห้วยเมฆา	กลาง	บ้านกรวด	บึงเจริญ	4.070	0.100
11	อ่างเก็บน้ำห้วยตาเขียว	กลาง	บ้านกรวด	บึงเจริญ	1.900	0.290
12	อ่างเก็บน้ำคลองมะนาว	กลาง	โนนดินแดง	โนนดินแดง	2.848	0.444
13	อ่างเก็บน้ำห้วยตะโก	กลาง	บ้านกรวด	จันทบเพชร	3.250	0.400
14	อ่างเก็บน้ำลำตะโค่ง	กลาง	สตึก	นิคม	7.580	0.308
15	อ่างเก็บน้ำหนองทะลอก	กลาง	นางรอง	นางรอง	3.430	0.230
16	อ่างเก็บน้ำลำนางรอง	ใหญ่	โนนดินแดง	โนนดินแดง	121.410	3.000
รวม					387.598	22.022

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
กระสัง	44,109	นางรอง	195,578
ลำดวน	15,475	หนองโบสถ์	26,914
ชุมแสง	9,963	ก้านเหลือง	21,399
สูงเนิน	9,849	บ้านสิงห์	20,777
หนองเต็ง	6,582	ทรัพย์พระยา	20,330
บ้านปรือ	1,719	สะเดา	19,740
กระสัง	500	หนองไทร	18,845
กันทรารมย์	21	หัวถนน	18,218
คูเมือง	72,642	ชุมแสง	15,527
หนองขमार	22,617	ลำไทรโยง	14,695
พรสำราญ	16,640	นางรอง	12,235
คูเมือง	11,769	ทุ่งแสงทอง	5,300
หินเหล็กไฟ	10,054	ถนนหัก	1,598
ปะเคียบ	5,979	โนนดินแดง	61,535
ตุมใหญ่	4,925	ลำนางรอง	27,005
บ้านแพ	658	โนนดินแดง	21,116
แคนดง	45,980	สัมปอ	13,414
สระบัว	15,685	โนนสุวรรณ	108,728
หัวฝาย	15,258	โนนสุวรรณ	39,852
ดงพลอง	8,194	ทุ่งจันทัน	27,315
แคนดง	6,843	ดงอีจาน	25,189
เฉลิมพระเกียรติ	29,588	โกรกแก้ว	16,372
ถาวร	12,948	บ้านกรวด	52,358
ตาเป๊ก	7,259	หนองไม้งาม	25,112
ยายแยมวัฒนา	6,539	ปราสาท	8,447
เจริญสุข	2,393	จันทบเพชร	7,737
อีสานเขต	449	บึงเจริญ	6,393
ชำนิ	32,164	สายตะกู	4,073
ช่อผกา	14,549	เขาดินเหนียว	453
ชำนิ	10,332	หินลาด	134
ละลวด	7,283	บ้านกรวด	9

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
บ้านด่าน	19,149	พลับพลาชัย	3,338
บ้านด่าน	18,434	ลำโรง	3,243
โนนขวาง	715	ป่าขัน	54
บ้านใหม่ไชยพจน์	2,653	โคกขมิ้น	41
แดงใหญ่	1,218	พุทไธสง	1,163
หนองแวง	887	บ้านยาง	1,163
ทองหลวง	548	เมืองบุรีรัมย์	110,204
ประโคนชัย	193,206	เสม็ด	27,499
หนองบอน	30,310	สะแกโพรง	17,456
เขาคอก	29,686	สะแกขำ	16,409
แสงโตน	27,318	เมืองฝาง	16,108
ละเวีย	25,776	สองห้อง	11,208
ปังกู	24,267	ก้านทา	6,017
ไพศาล	12,780	ลุมพุก	5,045
จรเข้มาก	12,312	ถลุงเหล็ก	4,380
สีเหลียม	9,328	พระครู	3,361
โคกมะขาม	8,985	หลักเขต	1,358
ประโคนชัย	7,942	สวายจีก	1,353
บ้านไทร	2,088	บ้านบัว	10
ตะโกตาพิ	1,245	ละหานทราย	236,713
ประทัดบุ	590	หนองแวง	73,700
โคกยาง	391	ลำโรงใหม่	50,221
โคกตูม	188	ตาจ	39,003
ปะคำ	149,007	โคกवान	25,991
โคกมะม่วง	63,389	หนองตระครอง	23,996
หูก่านบ	49,172	ละหานทราย	23,802
ปะคำ	15,366	ลำปลายมาศ	63,452
ไทยเจริญ	13,035	ผไทรินทร์	22,783
หนองบัว	8,045	เมืองแฝก	15,728

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
ลำปลายมาศ (ต่อ)		หนองหงส์ (ต่อ)	
หนองโดน	10,698	ไทยสามัคคี	30,940
หนองกะทิง	9,845	สระทอง	15,619
โคกกลาง	4,327	เมืองฝ้าย	13,832
บ้านยาง	32	หนองชัยศรี	10,813
หนองบัวโคก	24	สระแก้ว	6,039
แสลงพัน	15	รวม	1,776,498
สตึก	33,509		
สตึก	10,617		
ดอนมนต์	7,707		
ร้อนทอง	7,524		
นิคม	4,989		
เมืองแก	2,112		
สะแก	281		
ท่าม่วง	264		
ทุ่งวัง	15		
หนองกี่	167,562		
ดอนอระราง	36,335		
โคกสว่าง	33,223		
ท่าโพธิ์ชัย	16,766		
โคกสูง	15,643		
ทุ่งกระตาดพัฒนา	15,489		
เมืองไผ่	13,432		
เขี้ยปราสาท	13,155		
บุงกระสัง	8,779		
ทุ่งกระเต็น	7,751		
หนองกี่	6,989		
หนองหงส์	153,860		
ห้วยหิน	44,919		
เสาเดียว	31,698		
ไทยสามัคคี	30,940		

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	ไร่
1	ข้าวนาปี	213,353	2,991,184
2	มันสำปะหลังโรงงาน	33,475	379,837
3	ยางพารา	11,817	158,490
4	อ้อยโรงงาน	9,042	105,313
5	ข้าวนาปรัง	2,343	22,182
6	ปาล์มน้ำมัน	591	6,900
7	ยูคาลิปตัส	408	4,030
8	ลำไย	603	3,735
9	ข้าวโพดหวาน	248	1,607
10	ทุเรียน	291	1,505
11	มะม่วง	316	1,199
12	มะพร้าว	301	996
13	หญ้าเลี้ยงสัตว์	261	975
14	ถั่วเขียวผิวมัน	109	924
15	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	123	900
16	ไม้ยืนต้นอื่น ๆ	143	651
17	ขนุนหนิง	108	571

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 6 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดบุรีรัมย์

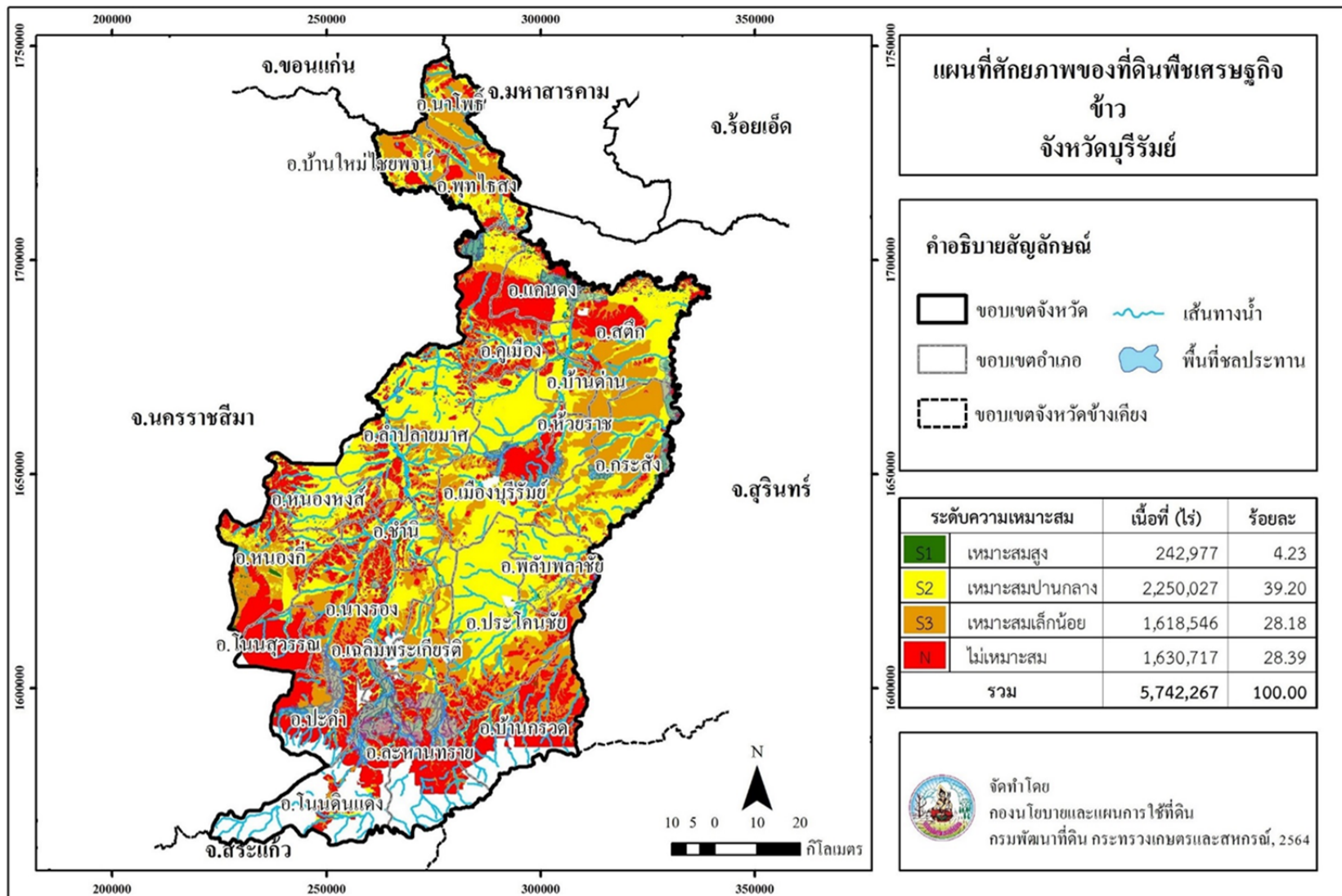
ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	ว่านหางจระเข้	1	16	เมืองบุรีรัมย์
2	กระชายดำ	1	4	ละหานทราย
3	พลู	1	3	พลับพลาชัย
4	พริกไทย	3	2	ปะคำ เมืองบุรีรัมย์ ละหานทราย
5	ว่านชักมดลูก	1	1	พลับพลาชัย
6	กระวาน	1	1	พลับพลาชัย
7	สมุนไพรอื่น ๆ	3	21	ลำปลายมาศ หนองกี่
รวม		12	48	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

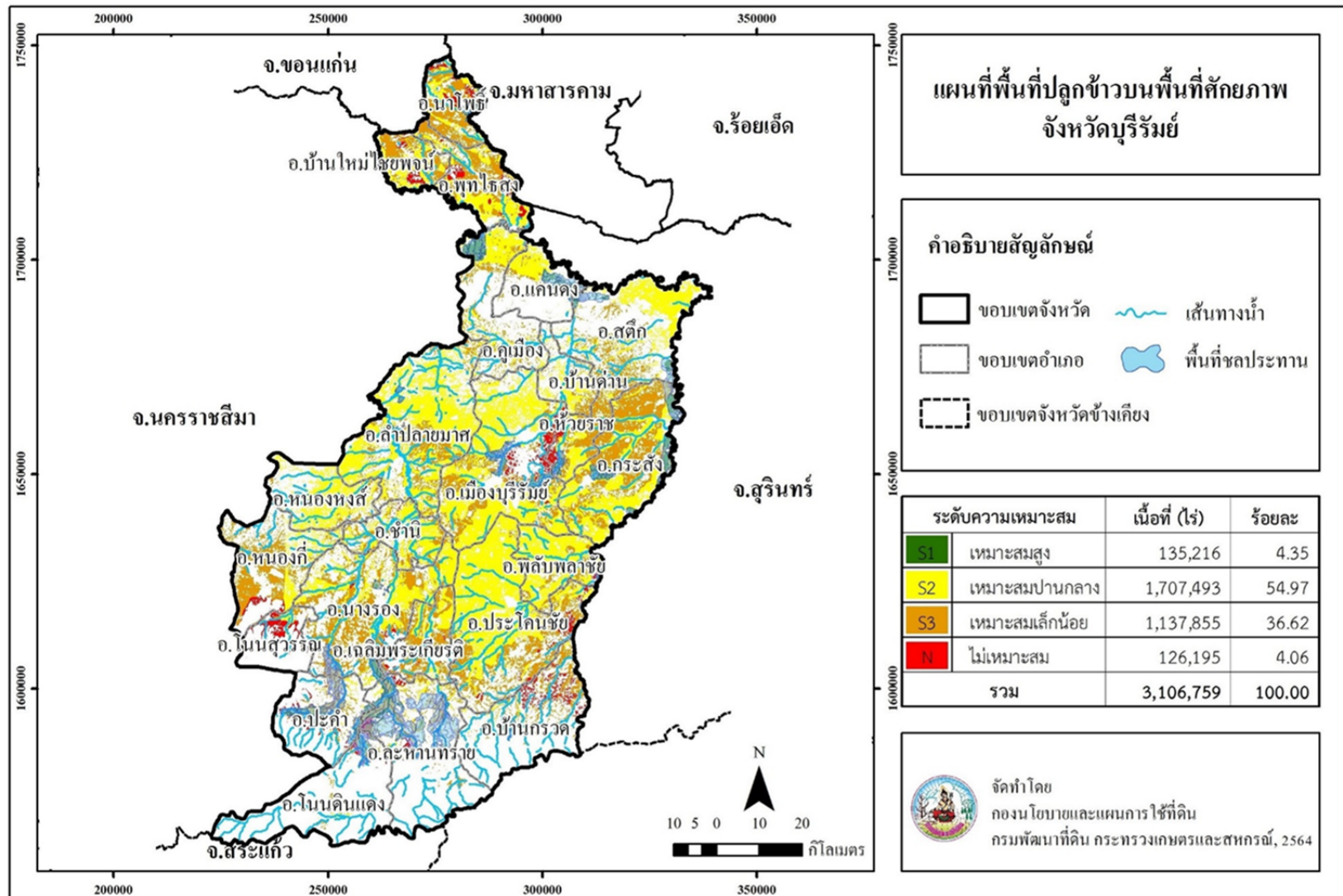
ตารางผนวกที่ 7 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
สหกรณ์การเกษตร	88	โรงงานด้านการเกษตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	72
โรงงานผลิตอาหารสัตว์	2	โรงสีขนาดใหญ่	4
โรงงานผลิตมันเส้น	16	โรงสีขนาดกลาง	16
สหกรณ์นิคม	1	โรงสีขนาดเล็ก	10
โรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพ	1		
โรงงานผลิตยางแผ่น	1		
โรงงานน้ำตาล	1		
รวม	110	รวม	102

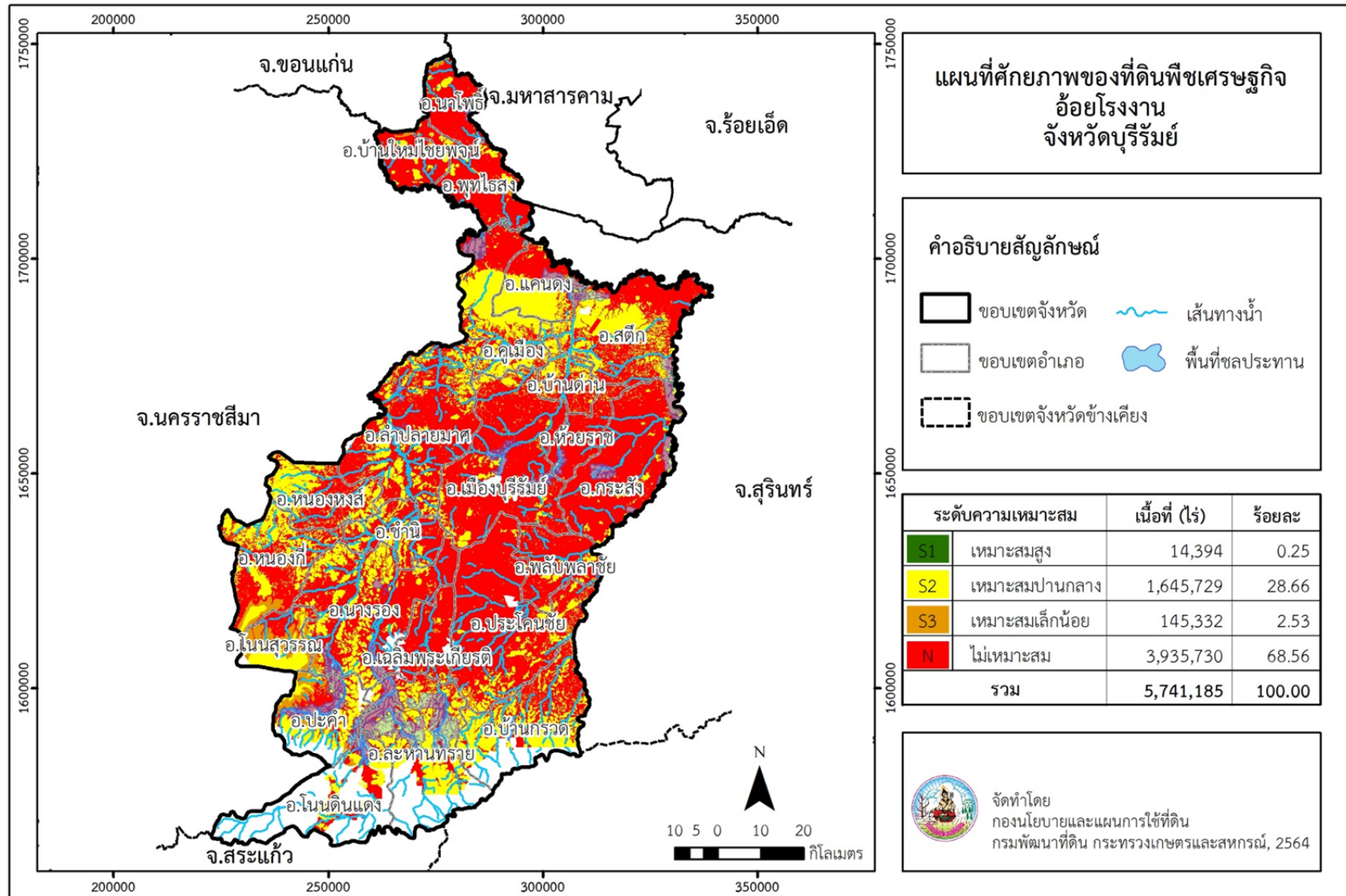
ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

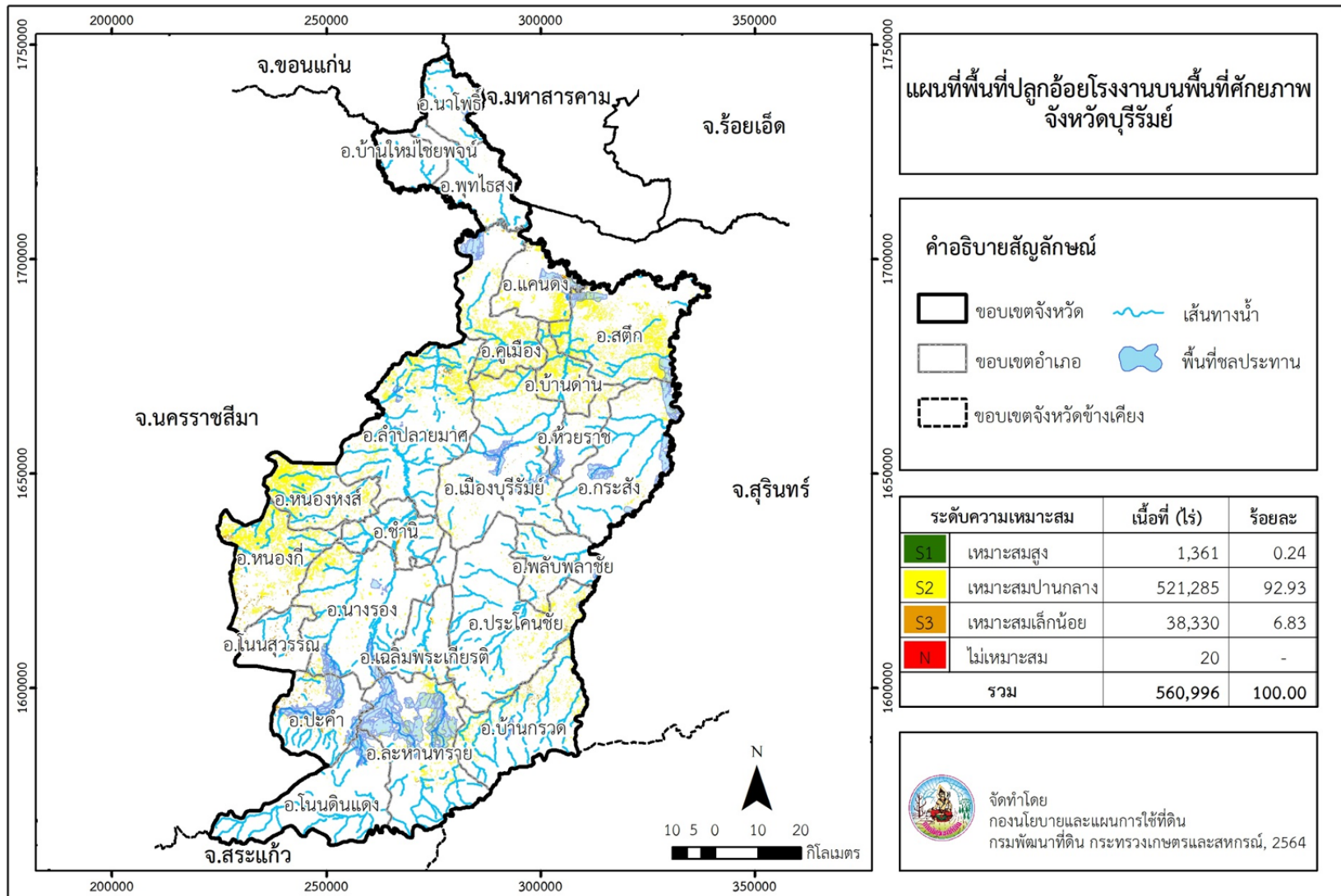
ภาพที่ 6 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดบุรีรัมย์

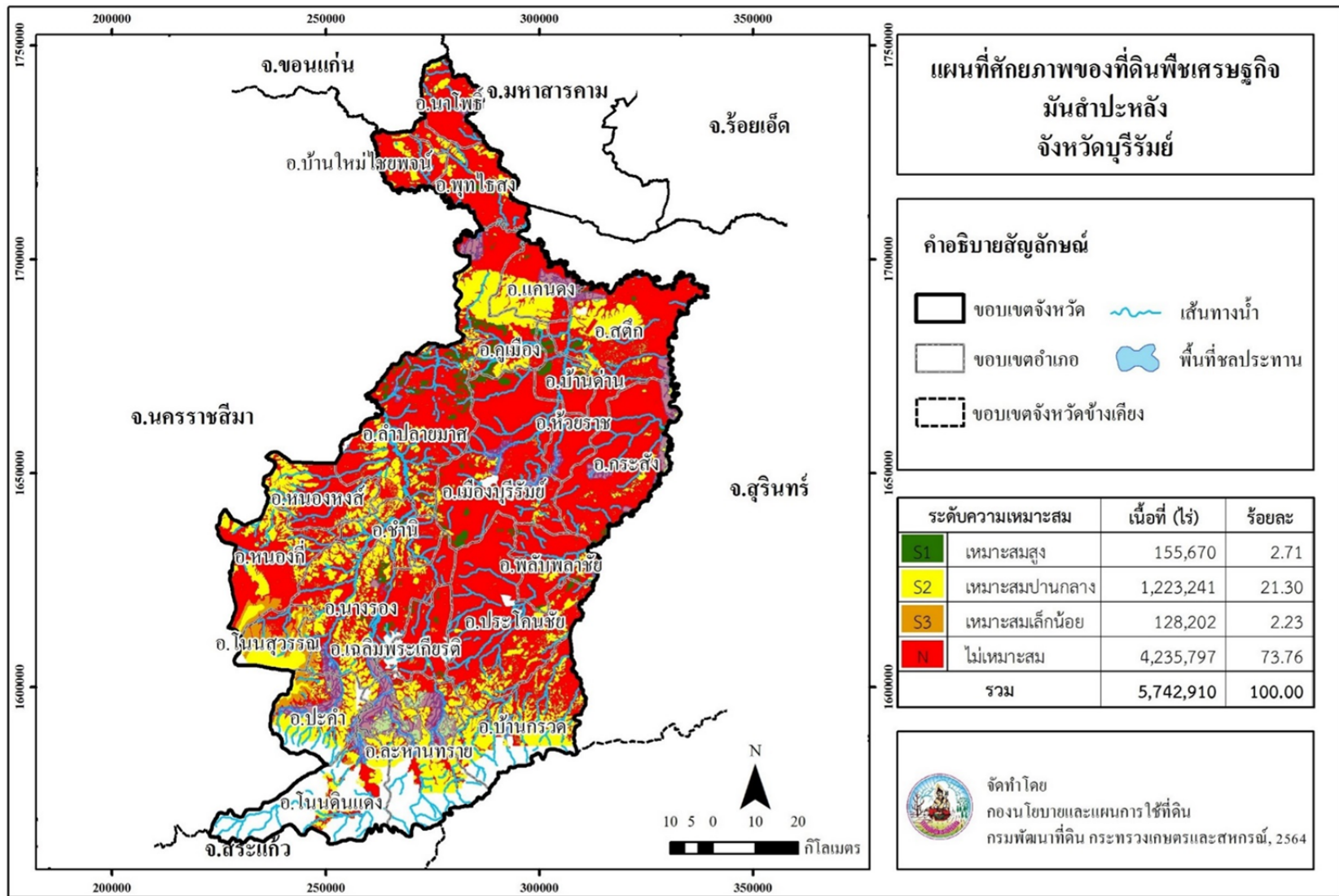
ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดบุรีรัมย์

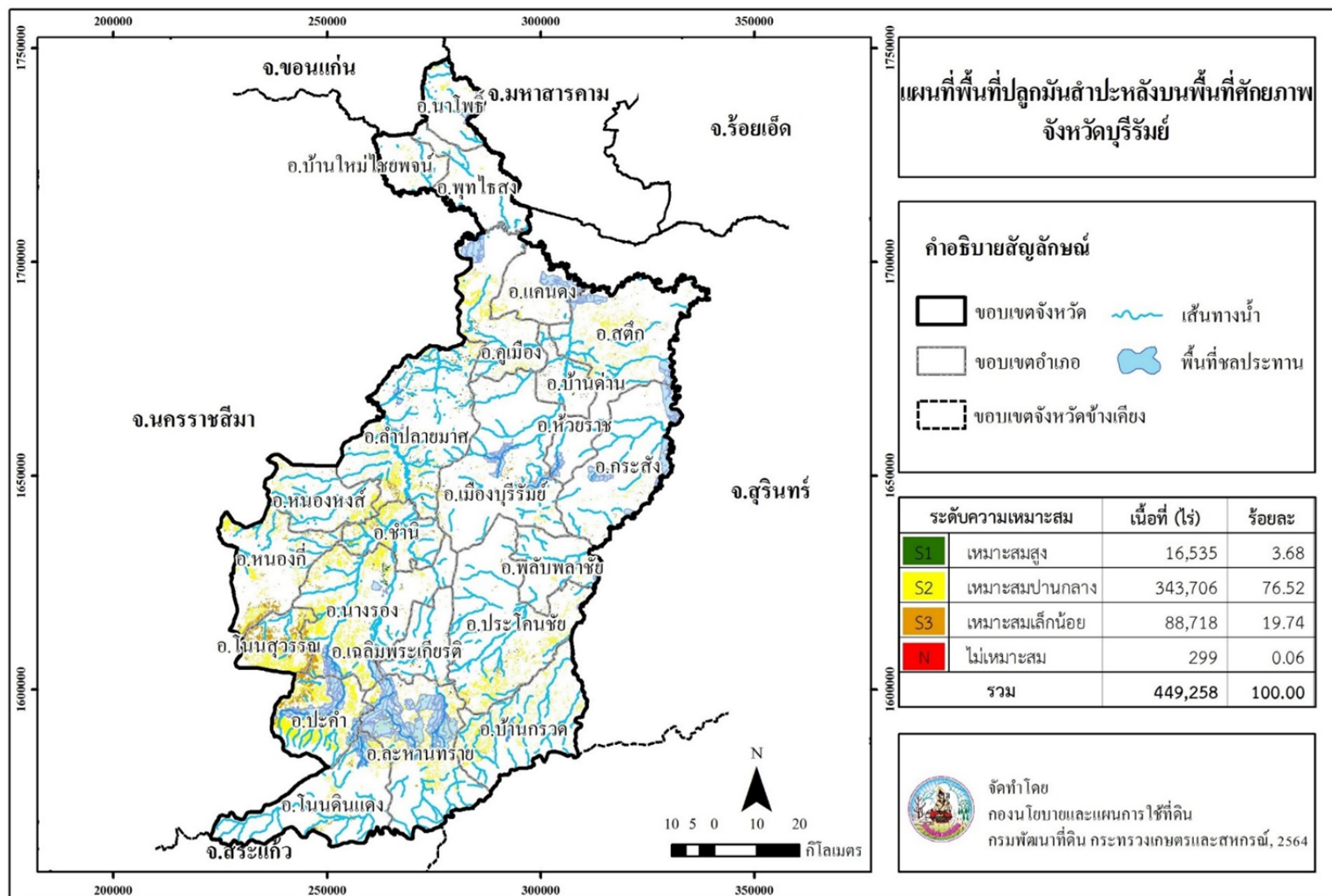
ภาพที่ 8 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดบุรีรัมย์

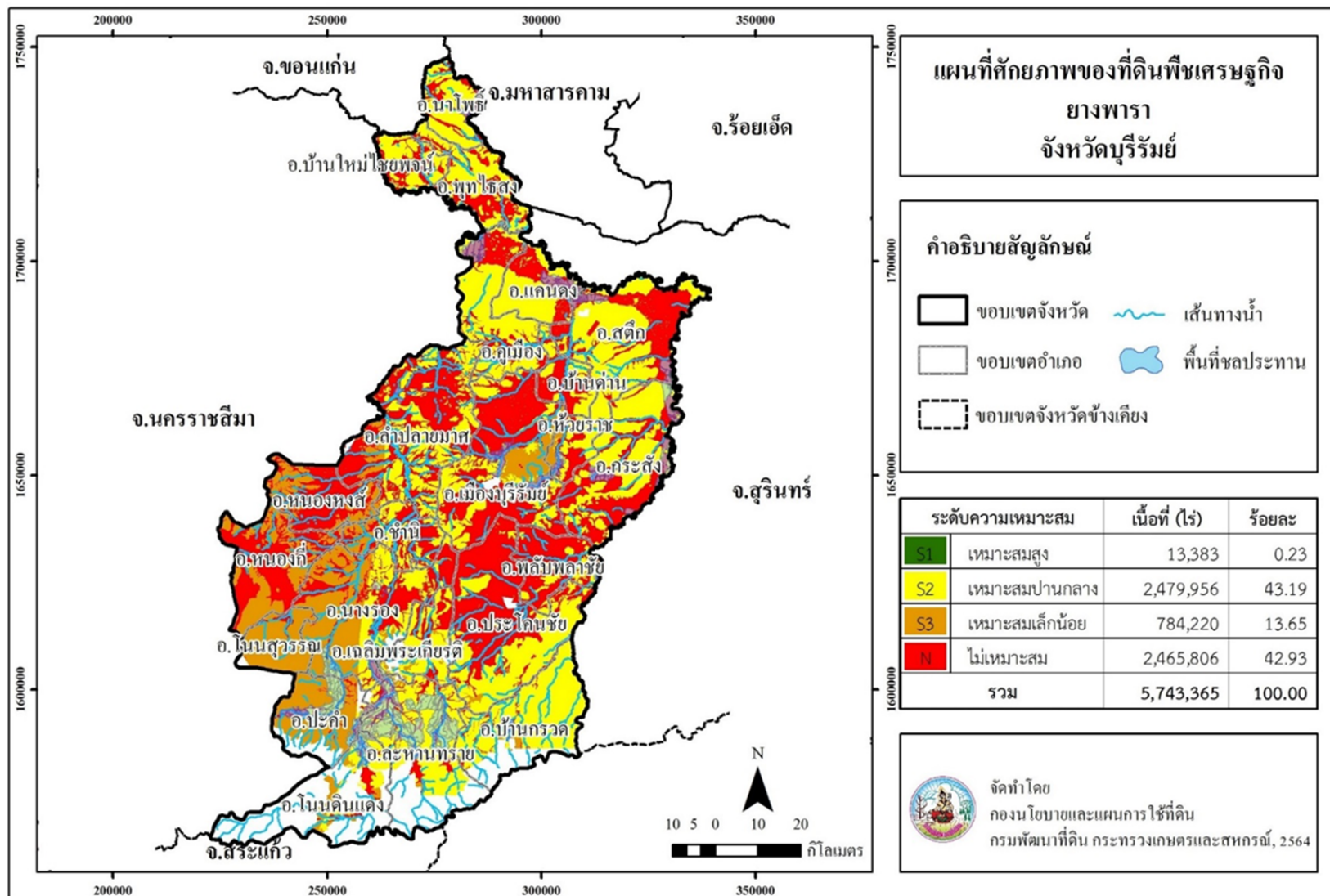
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดบุรีรัมย์

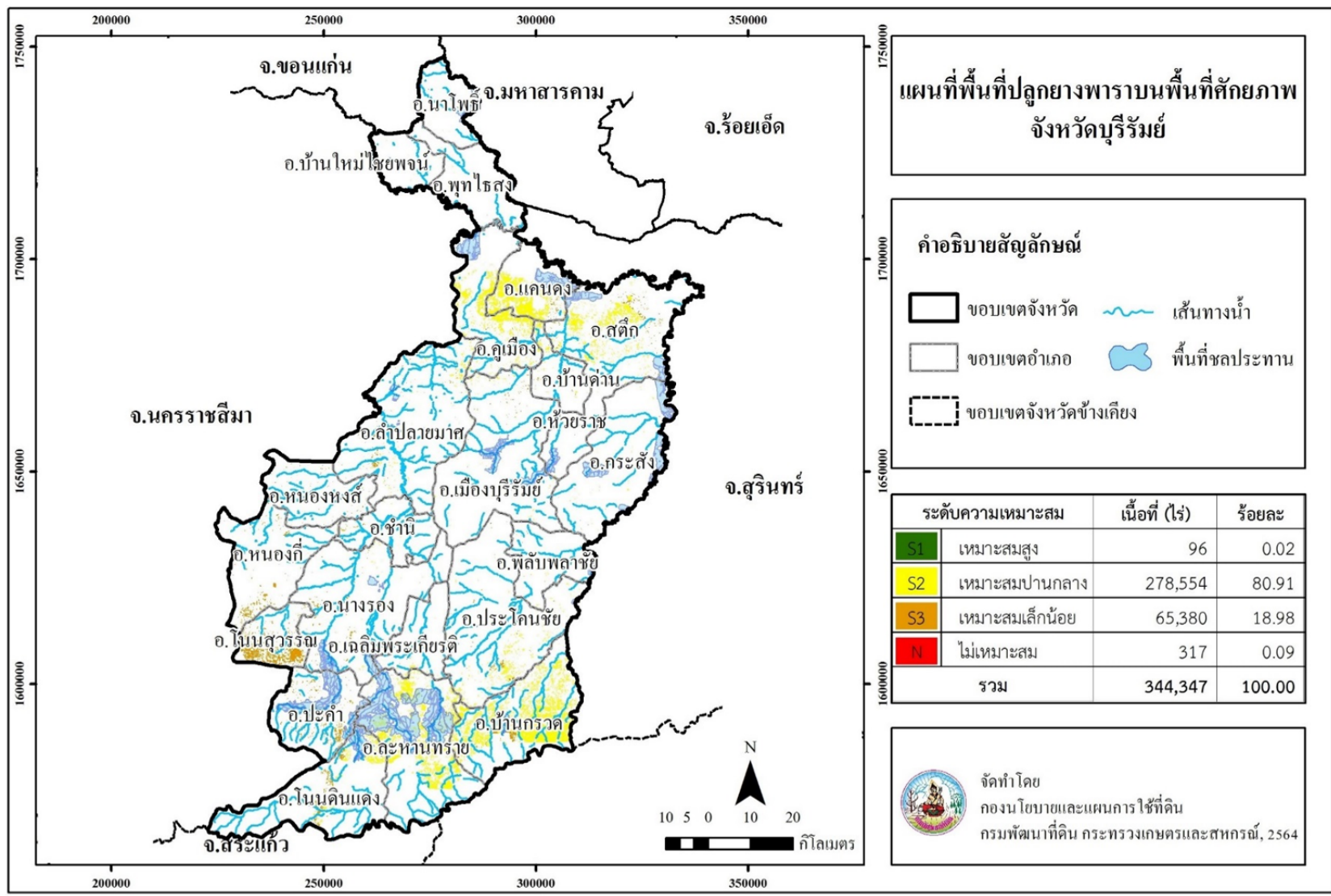
ภาพที่ 10 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 12 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดบุรีรัมย์

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th

DOWNLOAD